ATILGAN

BİLİM KURGU DERGİSİ

Voltaire'den
'Mikromega' ilavesiyle
300.000 TL.

Sayı
9

ATILGAN Bilimkurgu Dergisi

Sayı: 9 Mayıs - Haziran '97

SUNUŞ

Yeni bir sayı ile yine birlikteyiz sevgili arkadaşlar.

ATILGAN ailesi olarak bizler akıp giden zamana karşı elimizden geleni yaparak mücadelemizi sürdürüyoruz. bu sayı ile birlikte yayın yaşamında birbuçuk yılı dolduruyoruz. Yan gelirleri olmadan ve arkasını bir sponsora dayamadan yalnız sevenlerin maddi katkıları ile ayakta durmaya çalışarak geçen birbuçuk yıl.

Bu zaman zarfında umarız sizlerin hoşuna gidebilmişizdir.

Geçtiğimiz iki ay boyunca sinema salonları bilimkurgu filmleri sayesinde epey iş yaptı. STAR WARS üçlemesi, Çılgın Marslılar gibi filmler sayesinde. Tabii bu arada hemen yan ürünlerde boy gösterdi. Çıkartma ve çizgi roman dergileri, maket oyuncaklar gibi. İstanbul'daki alışveriş merkezlerinden AKMERKEZ'de STAR WARS maketlerinden oluşan bir sergi açıldı. TATİLYA eğlence merkezi de otomobil park yerine büyük bir x-WİNG getirerek gösterime sundu.

Bilim dünyasında ise klonlama ile ilgili haberler basını meşgul etti. Bilimkurgu yazarlarının yıllar önce söylediği ve yazdığı bu olay sonunda insanın önüne bilimsel bir gerçek olarak onulabildi. Ortaya çıkabileceği etik tartışmalar nedeniyle şimdilik yalnızca hayvanlar üzerinde insanlığa yararlı olacak sağaltım ürünleri testlerini yapmak amacıyla çalışılacağı belirtilse de elinde imkan olanların neler yapabileceğini çoğu kimse bilemez.

Uzay konusunda da son yazılar Jüpiterin uydusu Europa'nın yüzeyinde su ve buz karışımları olduğu, bu suyun dibinde ise volkanik faaliyetlerin olduğu ayrıca uydunun kıtalara sahip olduğu yönünde. Şahsi inancım ABD'li bilimadamlarının özellikle son yıllarda uzay araştırmalarına daha fazla kaynak ayrılması için bu tür olayları basına popüler bir biçimde aktarmaları.

Bu ay dergimizde bulacağınız öykülerin yanısıra özellikle bir makale ilginizi çekecektir. Severek izlenen Uzay Yolu dizinin bilimsel yönü ile ilgili bir yazı Alman bilim dergisi "PM" de Şubat 1997 de yayınlanmıştı. Çevirisini ise iç sayfalarımızda bulacaksınız. Belki bazı bilimkurguseverin morali bozulur gibi olabilir ama ben şunu derim. Bugün asla değişmez dediğimiz bazı şeyler yarın öyle bir değişebilir ki.

Geçtiğimiz aylarda akıl ve mantık sınırları dışına taşarak zehir içip Hale-Bopp kuyruklu yıldızının ardından geldiğini farzettikleri uçan daireye binmek için ölümü seçen 39 tarikat üyesinin durumu da üzüntü verici. A.B.D.deki bu tarikatın ölen üyelerinden birisi de Uzay Yolu dizisindeki "Uhura"nın erkek kardeşi imiş.

Zaman zaman ATILGAN'da gördüğünüz DARKWOOD SAKİNLERİ adlı çizgiroman kültürü dergisinin de tıpkı ATILGAN gibi konuyu sevenler tarafından yapılan özverili bir çalışma olduğunu belirteyim.

8. Sayımızda duyurusunu yaptığımız sürprizimiz farkettiğiniz gibi Voltaire'in ünlü eseri Mikromega.Ülkemizde son olarak 1908 yılında yayımlanmış olan kitabın tıpkıbasımını günümüz Türkçesine birebir çevirisiyle berabe r hazırlanmış olarak dergimiz okurlarına 100.000 TL. ilave bir ücretle hediye ediyoruz.

BÜLENT AKKOÇ

İÇİNDEKİLER

BENİM YAPMAK İSTEDİĞİM ASLINDA BU DEĞİLDİ
Gurur Asi 1

B.K. 'DA GELECEK PERSPEKTİFLERİ
Emrah Göker 5

GÜNLÜĞÜN SONU
Hüsnü Çoruk 8

BLADE RUNNER, PHILIP K. DICK, RIDLEY SCOTT ve DİĞERLERİ
Kosta Ceran 10

ALIENS IV
Özlem Kurdoğlu 17

UZAYYOLU DİZİSİNDEKİ B.K. ÖĞELERİ GÜNÜMÜZDE NE ÖLÇÜDE GEÇERLİ
Joseph Scheppach 25

MONTY WILSON'UN DÜNYALARI
Willam F. Nolan 29

BİRLEŞME
Brian W. Aldiss 30

ÇİZGİ ROMAN
Ken Steaciy 34

OKUR MEKTUPLARI 39

Sahibi: Hakan ALPİN
Yazı İşleri Müdürü: Bülent AKKOÇ

Bu sayıya katkıda bulunanlar:
Bülent AKKOÇ, Hakan ALPİN, Gurur ASI, Kamil AYDINLI, Kosta CERAN, Hüsnü ÇORUK, Ali DÜZGÜN, Mustafa EDEBALİ, Emrah GÖKER, Aşkın GÜNGÖR, Sezen KAYMAK, Sadi KONURALP, Kemal KULAOĞLU, Özlem KURDOĞLU, Bora ÖNGÜREL, Melih TARI, Arman TOROSYAN.

Dizgi: RİND AJANS / 511 29 35
Düzelti: Hakan ALPİN
Baskı: YAYLACIK MATBAASI AZİZKAN MÜCELLİTHANESİ

Yazışma Adresi: Bülent AKKOÇ, P.K. 1345 80008 Karaköy / İSTANBUL
Tüm ödemeler için (Bülent Akkoç - 114928) posta çekini kullanabilirsiniz.

Banka Hesap No:
Yapı Kredi Bankası Kartal Şb. 14822-1
İş Bankası Maltepe Şb. 1037 756221 no.lu Bülent Akkoç hesabına ödeme yapabilirsiniz.

Atılgan bilimkurgu dergisi iki ayda bir yayınlanır.

Yazılardaki görüşler eser sahibine aittir.

Benim Yapmak İstediğim Aslında Bu Değildi

ÖYKÜ

Gürur ASI

Annemin elini bırakıp sokağa doğru fırladım. Sokak çok yalnız görünüyordu. Kendi yalnızlığımın bir yansıması gibiydi. Annemin arkamdan bağırdığını duyabiliyordum, Yavrum dikkat et, ezileceksin şimdi. Ezilmeyeceğimi biliyordum. Tehlikeli bir durumda Pıf bana haber verir. Kristal billur sesli küçük şıngırdak çanlar şıngır şıngır şıkırdar. Ben de ortalık da dikkat etmem gereken bir şeyler olduğunu anlarım.

Bana geldiğinde gece yarısıydı.. Aslında buna pek geldi denemez, bir anda yatağımın baş ucunda beliriverdi. Gelişi bardaktan boşalan suyun yavaş çekimle tekrar bardağa dolmasına benziyordu.

Ben P.I.F. Gezginim ben, gezegenler arası.
HOŞGELDİM DÜNYAYA.

Vay bir uzaylı ha. Çizgiromanlarda ve filmlerde gördüklerimden çok çok farklıydı, bu yüzden ona inanmakta epey zorlandım.

Çekirge, örümcek benzeri ya da elips kafalı iri gözlü değildi öyle anormal bir şekli de yoktu. Loş ışıkta onu gören bir an bile durakSamadan selamlar ve iyi geceler derdi. Yadırgamazdı bile, o kadar tanıdık o kadar bildik.

Yalnız derisinin rengi mor-kırmızıydı. Güneşin akşam üstü dağların ardında kaybolurken aldığı renk aynen böyledir. Bilye gibi açık yeşil gözleri insanda güven duygusu uyandırıyordu. Kollarında metal benzeri iki tane siyah kolluk vardı, ağır görünüyorlardı, ama Pıf hiç de onları taşıyamıyormuş görüntüsü uyandırmıyordu. Gözlerinin renginde yelek ve siyah bir pantolon giymişti ve ayakları yere değil havaya basıyordu.

Kendimi uzun süre çimdikledim ama Pıf kaybolmadı aksine daha da yakınıma geldi ve başucumda durup beni seyretti. Vay bir uzaylı ha, size dokunabilir miyim. Ağzımdan çıkanları kulağım duymuyordu galiba. Bazen böyle saçmaladığım olur, annemin en fazla kızdığı huyum bu.

Dokun insan bana, korkma benden, iyidir Pıf.

Blender de muzlu süt yaparken çıkan fıkırtı gibi bir sesi vardı. Alışılmadık rahatsız edici ve komik, irkildiğimi görünce kolundaki aletin düğmesini sola çevirdi.

Af-edersin insan, en son gezegen Vycık'taydım, unutmuşum ayarlamayı frekans uyarlayıcıyı.

Yatağımdan hemen yere hopladım, böyle yapmakla Pıf'la hemen hemen aynı hizaya gelmiş oluyordum. Ve elimi uzattım. Dokundum ona.

Ben küçükken babam beni aile hayvanat bahçesine götürmüştü, bütün gün ordan oraya o kafesden bu kafese dolaşmış ve en sonunda tavus kuşlarının olduğu bahçenin önünde durmuştuk. Diğerleri gibi tutsak değildiler, salına salına o muhteşem kuyruklarıyla dolaşıp duruyorlardı. Çok yakınımıza gelen birisinin kuyruğuna dokundum. Ne sıcak ne soğuk yumuşak ama pütürlü bir his duydum elimde. Pıf'e dokunmak o anıyı yeniden çağrıştırdı bana, kendimi yıllar önce o tavuskuşunu ellerken buldum, şimşek çakması kadar kısa zamanda o sahneyi tekrar yaşadım.

Bende dokunabilir miyim sana insan?

Tabii Pıf, elimi tut.

Elimi tuttu. Başım çılgın gibi dönmeye başladı. Dönme dolabı kumanda eden adam şaka yapmak için hız göstergesinin ibresini son limite dayamıştı. Elimi ellerinden çekmek istedim. Ama başaramadım. Tünele giren ve bir türlü çıkışı bulamayan tren gibiydim.

İnsan çekti acı, Bunu Pıf yaptı, özür diler, üzüldü çok, insan küçük ve yaya, baba nerede, niçin insan içinde kara elmas taşıyor, orada. Orası tak tak atan yer, sadece pompalar kan, olmamalı kara taş, zarar verebilir insana...

Uyandığımda sabahdı ve annem elinde bir bardak sütle başımda durmuş, zorla ağzımı açmaya çalışıyordu. Gözlerim birbirine Patex ile yapıştırılmıştı ve "açıl" komutunu şiddetle reddediyorlardı. "AÇIL gözlerim AÇIL". Tık yok.

Beynim Pıf'ı hatırlatan sinyalleri göndermeye başladığında aniden yatağımda zıpladım, doğrulur doğrulmaz annemin elindeki süt havada perende atarak halıya pike yaptı ve başarısızlıkla sonuçlanan bir çırpınış numarasıyla yerde küçük bir süt gölü oluşturdu. Titicanmilk adını verdiğim bu gölün ömrü ne yazık ki kısa olacak ve annemin içi m_2 de 100 adet fil ve hortumu bulunan emici beziyle, hunharca yok edilecekti. Titicanmilk'in yerini haritamda maviyle işaretlemeye kendi kendime söz verdim. Yağ volkanının solundaki mavi leke onu hep hatırlamama yardımcı olacaktı.

Beynim hala "hatırla" sinyalini yolluyordu, o et parçası bazen salakça davranıyor, tabii Pıf'ı hatırlıyorum ama ilk önce annemi odadan yollamam gerekli...

Bak ne yaptın seninle ne yapacağımı bilemiyorum. Süt bulmak bu kadar zorlaşmışken şu yaptığına şu zarara bak. Halının kirlenmesi de tüm bunların üzerine tuz biber ekiyor. Karnım aç anne, bana ekmek kızartır mısın, yanında da bir dilim beyaz peynir istiyorum. Lütfen anne, midem çok kötü bulanıyor.

Annem, babam yok edildiğinden beri benimle çok fazla ilgilenir oldu. Gözünün önünden bir dakika olsun ayrılmama müsaade etmiyor, utanmasa benimle banyoya girer, tuvaletten sonra altımı siler, yemeğimi de biberonla yedirir. Allah'tan bunları yapması için yetişkin sayılırım, bu biraz da olsa onun bu aşırı hareketlerini engelliyor.

Odayı kızgınlıkla terk ettiğinde doğrusu rahat bir nefes aldım. Uzaylı konuğumun nerede olduğunu bulmam gerekiyordu. Onu birde gündüz gözüyle görmek istiyordum. Etrafta dört dolandım. Perde arkaları da dahil olmak üzere klozetimin içine bile baktım. Ama Pıf yoktu.

Pıf, Pıf neredesin. Hey gezgin adam bana bir cevap ver.

Ortalıkta yarı çıplak Pıf, Pıf diye koşuşturup durmak doğrusu pek eğlenceli değil. Üstelik birazdan sulugöz palyaçolar gibi de ağlamaya başlayabilirim.

Pıf Pıf çık ortaya, hadi seninle tekrar konuşmak istiyorum.

Şu anda en çok sevindiğim şey evimizin izole olması, ancak iltimaslı olan evlerde olabilen bu izolasyon için annem bir sürü denklem çözmek zorunda kaldı ve beyninin bir kısmı alt program olarak devlet bilgisayarına aktarıldı. Annem için zor bir deneyimdi bu. Babamı yok eden insanlara yardım

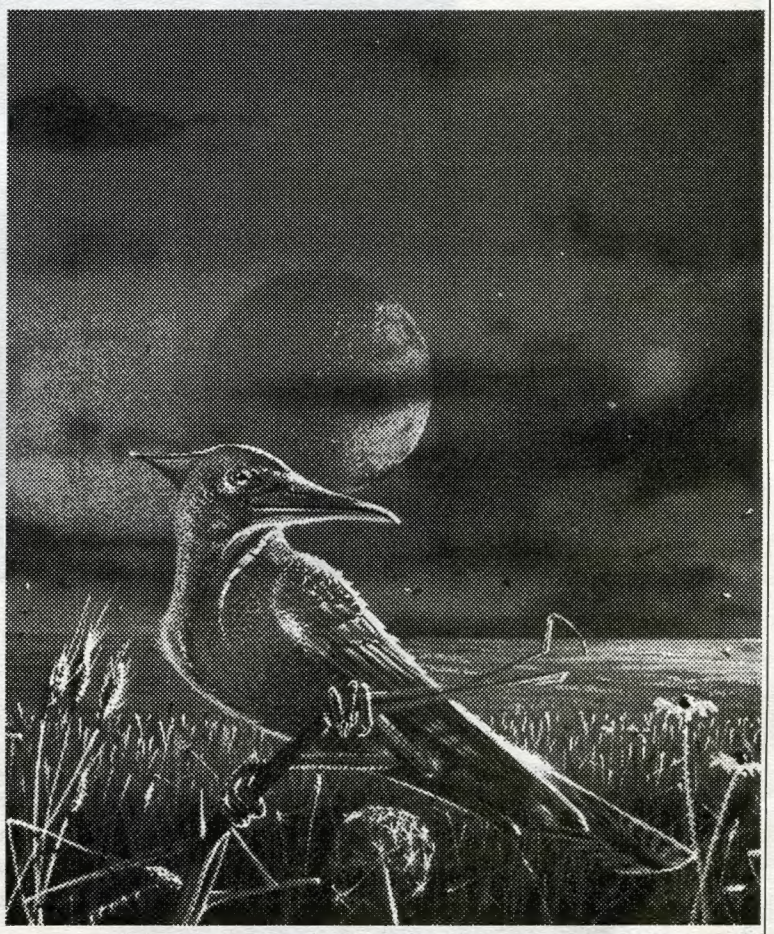

etmek onu çok hırpaladı ve üzdü. En azından ağladığı rapor edilmeyecek, sorularla kafası da şişirilmeyecekti. Neden, niçin, nasıl, kim. Ben mi?

İzole edilmeyen evler devlet tarafından sıkı sıkı izlenir. El kitabının dışına çıkanlar hemen rapor edilir, en fazla, en yararlı, en uzun rapor veren izleyici o ayın en başarılı izleyicisi olur ve bir üst rütbeye geçer, izleyicileri izler, raporları en-en üst kurula verir. Bu raporların hayati bir önemi yoktur. İzleyenler "Rapor rapordur, yaz gitsin be adam fazla incelеme" mantığı doğrultusunda hareket ederler, dişini yeni aldığı kürdanla karıştıran bir adam, oyuncağını kırıp döken bir bebek, yemek yememek için ısrar eden bir çocuk, ayaklarını uzatmış spor haberlerini okumaya çalışan bir baba, yemek yapmak için saçını başını dağıtmış bir anne, matematik problemi çözmeye çalışan bir öğretmen, en önemlisi de elini alnına koymuş düşünen bir insan onlar için birer altın madeni değerindedirler.

"RAPORUMDUR" Dün falanca kişi banyodan sonra saçını kuruladı, filancanın okuduğu gazete el kitabına aykırı, falanca karısını öptü, çocuğunu sevdi, şu kapının ardındaki adam çok zeki, komşumuzun köpeği kafasında kırmızı kurdele ile dolaşıyor... vs. vs. vs.

Politikamız bunlar yüzünden tehlikededir. Vatan hainlerinin kapımızı çalmalarını beklememeliyiz gereklidir.

Kanaatimce gereken önlemlerin bir an önce alınması menfaat icabıdır. Benden size kucak dolusu sevgiler.

Bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla. Kulunuz bendeniz, siz önden gidiniz.

İltimaslı evi olanlar izlenmezler, bunun için devlete iyi bir şeyler teklif etmeniz gerekir, yüksek IQ'lu bir beyin, içindeki kayıtlarla birlikte, aptal devlet öğreticilerinin çözemediği basit bir denkliğin çözülmesi, devlet ahçıları için iyi pişirilmiş bir yemek tarifi, büro elemanlarının çocukları için eski çizgi film video kasetleri, enteresan bir çocuk oyuncağı - elektrikli tren -, ağlak suratlı kadın izleyiciler için siyah-beyaz çekilmiş bir aile fotoğrafı, erkek izleyiciler için mürekkebi dolu eski stil bir dolma kalem - tabii ki stilo -. Bunlar onları cezbeder ve ağızlarının suları, salyalanarak şıpır şıpır akar. Tükürüklerini bile yutamazlar. Boğulmalarına ramak kalır. Tükürük bezleri bile utanır hale gelir onlardan.

Ben Pıf burada insan, ne düşünüyor öyle kara kara sen. Uzaklarda bakışların.

Geldin, geldin gerçeksin. Pıf senin bir hayal olduğunu düşünmüştüm.

Hayal demek gerçek demek değil mi, insan senin dünya görmez mi düş

Görürler Pıf, ama senin gibilerine inanmaları çok zor, üstelik izleyiciler için oldukça iyi bir avsın, anneme şükür ki izoleli bir evdeyiz. Seni şimdilik odamda saklayabilirim. Anneme görünmemem lazım. Babam yok olduğundan beri çok sinirli. Seni kendi eliyle devlete bile verebilir. Seni bulurlarsa yapmadıklarını bırakmazlar.

Pıf anlamadı insan. Büyük kadın onu niye verecek devlete. Hem kim Devlet?

Oradakiler Pıf, dışarıdakiler, komşularımız, taksi şöförü, kapıcımız, köşedeki gazeteci, postahanede pul yalayan kız,hatta kapıya bağladığım bekçi köpeğim bile onlardan olabilir. Kimseye güvenmemelisin. Babam boşuna yok edilmedi. Ben işaretlendim Pıf, Her an gelip beni alabilirler.

Pıf etrafı taradı. Korkacak bir şey yok. Ziller şıngırdamadı. Bir şey olursa Pıf bilir. Sana da söyler. Pıf görünür yalnız sana.

Kapı açıldı ve annem elinde tepsiyle içeri girdi. Anlaşılan sabahki süt olayı tatlıya bağlanmıştı. Mis gibi kızarmış ekmek kokusu salına salına odama daldı ve burnumun ucunda tatlı bir dansa başladı. Peynir, ekmek kokusuna bulaşıp bulaşmamakta

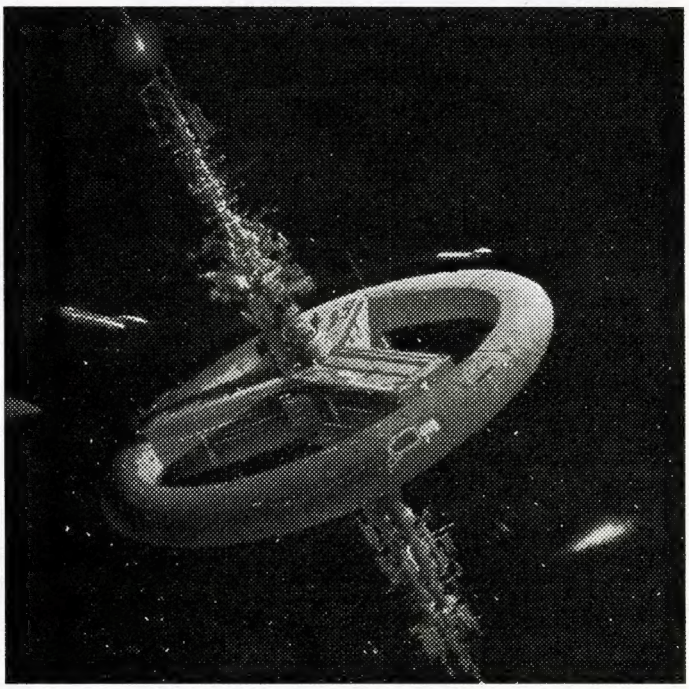

kararsızdı. Anlaşılan kendi halinde tabakta oturmayı yeğliyordu, yalnız başına. Küçük bir kurt kadar açtım ve sabırsızdım. Ve Pıf da -annem Pıf'ın söylediği gibi onu göremiyordu - en az benim kadar ekmek kokusundan hoşlanmışa benziyordu. Bilye gözleri koyulaşmış ve içlerinde ışık dans etmeye başlamıştı. İştahlı bakışları bir bende bir de tabaktaydı.

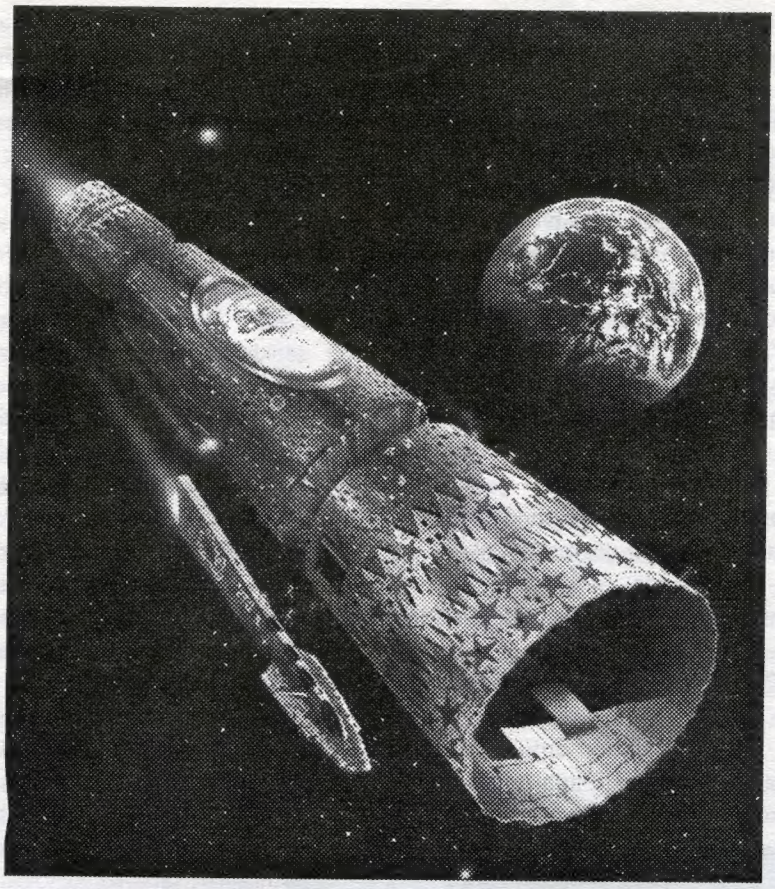

Sağol anne, yemeğimi tek başıma yiyebilirim. Ama sen bana biraz daha peynir getirsen, bugün kendimi bir hipopotam kadar aç hissediyorum.

Annemin çıkması yarım asır kadar sürdü, Pıf ile ben beklemekten neredeyse küfleniyorduk, derilerimiz yeşil yeşil olmaya başlamıştı bile. Kapının -tık- sesi bizi kendimize getirdi ve o ana bıraktı, sonrada çekti gitti. "Tık" uzaklaşır uzaklaşmaz tepsiye saldırdık. Pıf bu konuda tam bir profesyonel gibi davranıyordu.

Ye insan, ye bu beyaz şey çok güzel, kahverengi şeyle gidiyor iyi, Pıf eder teşekkür. Büyük kadın hazırlıyor kristal berraklığı, güzel koku misk, sever Pıf, insan ve biz huzur duymak ister, zorunludur yaşam enerjisi taşıyanlar buna, biz bilir iyi bunu, öğrendik uzun zaman önce. İyi olmak yasadır, temiz olmak yasadır, açık olmak yasadır. Taşımalıdır kalbde kara taş yerine pırıltılı, şın şın zil, insan. Şimdi söyle Pıf'a baba nerede, yokluğu yaratır gerilim, uzar insan gövdesi, başı basılır geriye, beyin çatlar, zarar verir tüm evrenin iyi çekirdeğine kötü özsu. Baba çok önemlidir orada da, burada olduğu gibi...

Babamın yokluğu benim için karabasan gibiydi. Ben de annem de, o yanımızda olduğu sürece mutluyduk. Korkularımıza rağmen onun varlığı bize güç veriyordu. Onu kaybetmek hayat enerjimizin büyük bir kısmını alıp götürdü. Geride yavan bir tortu bıraktı. Yok edildiğini annemin iş yerinde arkadaşıymış gibi yapan (aslında bir izleyici) bir kadından öğrendik. El kitabında "yok edilme" kavramı geçmez. Ne olup ne olmadığı hakkında en ufak fikrim yok. Sadece gidenlerin dönmediğini biliyorum. Karanlık çağda çoğu bilimadamı saçma sapan raporlarla yok edildi ve onlardan bir daha haber alınamadı. Babam bu bilimadamlarının lideriydi. En büyük amacı bilimi Devlet tekelinden kurtarmak ve yeniden özgürleştirmekti. Karanlık çağı bitirmenin en iyi yolunun bu olduğuna inanıyordu. Devam etseydi başarabilirdi de.

Tek korkumuz izleyicilerin dikkatini çekmekti. Annem evimizi izole ettirmemiz gerektiğini söylediğinde - Hayır basit bir musluk tamircisinin evini iltimaslı hale getirmesi çok sıradışı, dikkati çekmemeliyiz - demişti. Arkasına sığındığı ve kendisini gizlediğine inandığı sahte mesleğinin onu ele vereceği o zaman aklına bile gelmemiştir. Babamın evde musluk diye onardığı nesnenin içinden kablolar çıkan bir başlık olduğu hakkında şüpheleri olduğunu raporlayan izleyici babam için idam fermanını imzalamıştı. O salak izleyici beyninin 10/1'ini kullansa verdiği zarar için sefil hayatına son vermesi gerektiğini düşünür. Ama şu anda en yüksek rütbe için sırasını bekliyordur. İmtiyaz olarak aldığı nişanlarıyla ortalıkta caka satıyor, 1 numara olduğunu söyleyerek böbürleniyordur.

O şişko iyi beslenmiş domuzu elime geçirirsem yapacağımı biliyorum.

PIFFFFFF .....

Uyarılar, Kehanetler, Ütopyalar : Bilimkurguda Gelecek Perspektifleri

MAKALE

Emrah Göker

Bilimkurgu türüne genellikle sinemada, veya yüzeysel olarak edebiyatta ilgi gösterenler türü "kendi sahte-bilimsel formülleri içinde, kahramanların derinlik vermeden gelecek kehânetlerinde bulunan eğlence edebiyatı/sineması" diye tanımlayabilirler. Bu tanımda eksik yanların bulunduğunu, daha önemlisi bu eksik yanların bilimkurgunun hakkını vermediğini düşünüyorum. Türün diğer kurgu edebiyatından daha aşağı bir tür olmadığını savunan biri olarak, eğer bilimkurguda gelecek perspektiflerini derinlemesine incelersek türün tanımını da doğru olarak yapabileceğimizi sanıyorum.

Bilimkurgu, geleceğe aşık bir türdür denebilir. Aslında bu, türün kendi oluşumunda türe girmiş bir olgudur. Bunu, Bernhard Roloff ve Georg Seeslen'in Ütopik Sinema adlı kitabından bir alıntıyla açmak istiyorum: "Sanayi devrimi, nihayet, teknolojiyi geleceğin sınırsız olanakları düzeyine yükseltiyor gibi bir görünüm sunduğunda ve burjuvazi bir sınıf olarak makinelerinin (teknolojisinin) metafiziği içinde, kendi sömürücü, sefil pratiğini gizlemeye çalıştığında; bundan böyle, teknolojinin hem geleceğe yönelik perspektif ve umutlarını hem de metafiziğini estetik bir dile dönüştüren ve bunları kitlesel olarak yaygınlaştırabilen bir edebiyat biçiminin yaratılması sadece mümkün değil aynı zamanda kaçınılmaz da olmuştu."1

Yani gerek Viktorya Döneminin koloni edebiyatında serüven, yabancı doğa, bilinmeyen ögeleri, gerek gelişen bilim ve teknolojinin sunduğu yeni imkanlar kapitalist egemenlik ilişkileri içinde bireye bu yeni "kaçış yolu"nu sunmuştu: Gelecek. Geleceğin geniş yaylalarında herkes at koşturabilirdi: ütopik sosyalistler, bilimsel sosyalistler, anarşistler, muhafazakarlar, liberaller, teknokrasi anlıları, Kilise'nin Zaferine inananlar...

Geleceğin bilimkurguda farklı bir biçimde ele alındığı açıktır. Gelecekle uğraşan astrologlar ya·da ekonomik trend tahmincilerinden farklı olarak bilimkurgu yazarı "bu olacak, ya da şu olabilir" demez, yazın doğası gereği, şu oldu, olmuş der, başımdan şunlar geçti diye anlatır. İlk tahlilde, geleceğin geçmiş gibi anlatılmasında iki bakış açısı sayabiliriz: Geleceğe hayranlıkla bakan ve geleceği lanetleyen bakış açıları.

Geleceği olumlayan ilk perspektif - ki bu daha çok Amerikan toplum yapısının, statükosunun taraftarlarında, mesela Robert Heinlein veya Isaac Asimov'da görülür - çocuksu olarak tanımlanabilir. Bu bakış açısı geleceğe organik olarak bağlı olan insanın asırlar geçtikçe büyüyüp olgunlaşacağını savunur. Çocuk insan, böylece geleceğe hayranlıkla bakmaktadır. Bu, modern dünya sorunlarından sıkılmış, onları aşmak isteyen bir perspektiftir. Büyümeye, teknolojik gelişmeye romantik bir yaklaşım sergilenir.

Kötümser, lanetli bakış açılarında da temel yaklaşım romantik olarak kabul edilebilir, ancak bu türden çoğu gelecek tasarımında ortak düşünce geleceği görmeye çalışan her çabanın sonunun olumsuz olacağıdır. İnsanlığın büyüme ve gelişmesi "doğa" şartlarında ele alınır, doğa kanunlarıyla işleyen bu geleceğe gidiş, ancak ölümün ve yıkımın zulmettiği bir görüntü verir. Bilimkurgu yazını ve 50'li 60'lı yılların sinema filmlerindeki bitmek tükenmek bilmez istila, atom savaşı, canavar temaları buna örnektir.

Bütün bu türde işlenen tüm gelecek temalarını basit kategorilere indirgemek oldukça zordur aslında. Örneğin ikinci perspektif olarak örneklediğim kötümserci yaklaşımın bir başka çeşidi de yapısalcı yaklaşımdır. Bu yaklaşım gelecekteki toplumları sistemlere indirger, "böyle giderse ne olur?" sorusundan, yani zaman olgusundan sıyrılıp mitin statükosuna sığınır. Burada yaratılanlar yine anti-ütopyalardır, kırpılmış insanlıklar, ama nispeten mutlu toplumlardır bunlar. Yapısalcılığı bir ideoloji olarak gören Robert Scholes şöyle der: "insanın gücünü kendi kendini yokedici yollara odaklama yeteneği bu tutumu düzeltecek geri besleme (feedback) sistemlerinin yeteneklerini aşar." Böylece Scholes'a göre insanın gelecekle gireceği her hangi bir ilişki kendi kendini yokedici olmak zorundadır.

Peki bulumkurgunun gelecekle ilgili tüm yapabildiği bu mu? Çocuksu bir hayranlık, ya da karanlık bir yokoluş mu? Türde fasafiso denebilecek örneklerin çoğunun bu iki kalıba girdiği doğrudur. Ancak dünyadan asla umudunu kesmeyen biri olarak, bilimkurgunun daha elle tutulur gelecek beklentileri ortaya koyduğuna ve koyması gerektiğine inanıyorum. Bu, daha dikkatle bakıldığında görülebilecek bir perspektiftir. Asimov'a kulak verelim: "Bilimkurgu olası binlerce gelecek sunar ve

bunlardan hangisinin gerçek geleceği temsil ettiğini ya da birinin bile geleceği temsil edip etmeyeceğini söylemenin bir yolu yoktur." Buradan geleceğe yönelik hayalgücünün iki özelliği daha ortaya çıkıyor: 1 - Yaratıcılık, gelecekte de onu takip edecek gelecekleri kurgulamayı başarmak; ve 2 - Gizem, yaratılan geleceklerin birinin ya da birkaçının gerçekleşebilme olasılığı.3 Karşımıza çıkan, hayatın sürekli bir devrim içinde olduğu ve bizim gelecek tasarılarımızın da bu devrimin bir parçası olduğunun farkına varılması. Bilimkurguyu statükoya esir etmemek, onu sürecin, değişimin aracı haline getirmek. Bugün, hala, gerek bizim toplumumuz, gerek diğer dünya toplumları, hızlı değişimlerden çekinmekte, korkmaktadırlar. Bilimkurguyla körüklenen bu korku, daha çok teknolojinin aracı haline gelen insanı anlatan korku, giderek öfkeye bürünür roman ve filmlerde. Son zamanlarda sinemalarımızda gösterilen bilimkurgu/fantezi türü filmleri şöyle bir anımsayın. Vahşice öldürülen insanları, yakılan arabaları, dehşet salan kötü adamları gözlerinizin önüne getirin. Hollywood büyücülerinin düzenledikleri, ilkel toplumlarda şamanların yönettiği kanlı ayinlere benzer kapitalizme tapınma ayinleri, kan, dehşet, seks, dans...

Eleştiri silahımızı şimdi de edebiyata doğrultalım: İlk aklıma gelen roman Harry Harrison'ın Make Room! Make Room! adlı eseri. Kısa bir süre önce Türkçe çevirisi de yayımlandı. Romanda 2000 yılına girerken ABD açlık çeken, gıda kartelleriyle yönetilen, toplumsal isyanların eşiğinde bir kapitalist ülke olarak çizilir. Ne var ki, Harrison'ın çevrenin, insanın, doğanın sömürülmesine yaptığı bu toplumsal eleştiri nüfus planlamasının doğru olarak yapıldığı yerde biter. Onun hayali Amerika'sı, prezervatif takmadığı, hap yutmadığı, çocuk aldırmayı günah saydığı, üçten çok çocuk yaptığı için o hale gelmiştir. Üretim ilişkileri yüzeysel olarak ele alınır. Bunun kolaylıkla görülmesi ve böyle bir geleceğin uzaklığı, tipik okura bir "Oh!" dedirtir. Sadece korku ve dehşet ön plandadır, kapitalist dizgeye yöneltilen eleştiriler "çok insan-az yemek" düsturu içinde erir.

Bir başka örnekte, Asimov'un Foundation serisinde ve Arthur Bailey ile robot Daneel Olivaw'ın maceralarında toz pembe bir gelecek görürüz. Güle oynaya teknoloji insanların hükmü altına girmiş, robotlar üç yasayla uysallaştırılmış, insanlar savaşmadan, dostluk içinde uzaya yayılmışlardır. 4000 yılında, The Caves of Steel romanında, New York on milyonlarca insanın yaşadığı kapalı, dev bir siteye dönüşmüştür, insanlar numaralı sınıflara ayrılmışlardır. Ama ne hikmetse Arthur Bailey'in bir karısı, 20. yüzyıl stili bir evi, sabah okula gidip akşam dönen bir çocuğu vardır ve akşam yemekleri baş başa yenir. Ya da, Foundation romanlarında İsa'dan 12 bin yıl sonra, bir milyon kolonileşmiş gezegene hükmeden imparatorluk, hala akademisyenlerine profesörlük, doçentlik ünvanı vermektedir. Asimov'un tipik Amerikan yaşayışından örnekleri çekinmeden yansıtması ve pembe gözlüklerini çok az çıkarması gelecek vizyonlarındaki kısırlığı gösteriyor bence.

Son olarak, George Orwell'ın 1984'ü de gelecek sorunludur. Önce başlığa dikkat edelim: 1984. Bu tarihe çakılıp kalmışızdır. Bütün seneler aynıdır. Roman kahramanlarından O'Brien şöyle der: "Geleceğin bir resmini istiyorsan, bir insan suratını ezen bir postal hayal et - sonsuza kadar." 1884'te zaman durmuştur, zamanın ilerlemesi en korkulan şeydir. Bu durağanlık bize gelecek görüntülerinin akıcı ve deneyci olması gerektiğini gösterir. Asimov ve Harrison'da da bu sorunla karşılaşırız. Geleceğe yönelen bir akıl, gerçekten beklenmedik olana hazırlıklı olmalıdır, sistemler ve gelişmeler üzerinde oynanan mantık oyunları geçersizdir.

Bilimkurgu kehanetin değil, görmenin üzerinde yapılanır.

***

Bilimkurguda gelecek perspektifleri yaratılırken kullanılan araçlardan ve ortaya çıkan temel sorunlardan sözettik. Şimdi biraz da ütopyalara değinmek istiyorum.

Bilimkurguda her gelecek perspektifi ütopya yaratmak zorunda olmadığı gibi, her ütopya da Arz gezegeninin gelecek yüzyıllarında kurulmak zorunda değildir. Ancak yine de ütopya insan toplumu ile ilgili bir proje olduğu için, onu bilimkurgusal spekülasyon çevresinde ele almanın yararlı olacağı kanısındayım.

"Utopia" kelimesi ilk kez Thomas More'un 1516'da yazdığı aynı adlı kitapta ortaya çıktı. More bu kitapta ideal bir devletin nasıl olması gerektiğini anlatıyordu. Kavram olarak ise çok daha öncelerden beri vardı. Sonra ütopya kelimesi, toplum-devlet tasarılarını çerçeveleyen bu kavramın adı olarak yerleşti. Bilimkurguya yansımadan önce ütopya somut, politik, toplumsal bir tasarımdan oluşuyordu, bir sosyal bilim yöntemiydi. Hayata geçmesi de ancak bilimsel yöntem ve uygulamayla mümkündü. Ütopyalar özellikle 19. yüzyılda en kapsamlı projelerini sosyalizm ve tarihsel materyalizmde verdiler, ki sonradan bilimkurgu ütopyalarını en çok etkileyen de sosyalist/komünist toplum şekillerinden alınan ögeler oldu. Ne var ki, her çeşit ütopya, bu şekilde eğlence edebiyatına girdiğinde bilimsel kimliğini yitirdi,

hatta bilimsel ütopyaya karşı bir hal aldı.

Bunun belki en büyük kanıtı, bilimkurgunun yarattığı ütopyaların çoğunun karamsar olması (burada ve daha sonra ütopyayı anti-ütopya ya da dystopia kavramlarıyla bir olarak alıyorum), gerçek hayatta kimsenin orada yaşamak istememesidir. Her ütopyada, insan doğasının şu ya da bu özelliği bastırılır, ortaya çıkan değişik, egzantrik görüntüler pek de iç açıcı değillerdir.

Aşağı yukarı her ütopyada, gerçek dünyaya gösterilen tepkilerden izlere rastlamak mümkündür. Ütopya yazınında ortak olarak 5 baskın tepkisel özellik görebiliriz:

1 - Ütopyada kültür her yerde aynıdır, etnik ve diğer farklılıklar çok azdır.

2 - Ütopya zaman içinde statiktir, zaten değişken olsa başka bir ütopyaya doğru kayardı.

3 - Ütopya toplumu nostaljik ve teknofobik bir yapıdadır. Biraz ortaçağ, kır kokar, teknolojik üstünlükler her yana yayılmamışlardır ve uygulanmaları basittir.

4 - Toplumun liderliğinin yapan bir otorite figürü bulunur. Bu kurucu üstün kişi edebi ütopyalarda genelde çoktan ölüp gitmiş bir atadır.

5 - Ütopya toplumunda herkes toplumsal sorumluluğunun bilincindedir. Sosyal kontrolü bireylerin suçluluk duygusu, vicdanları sağlar.4

Bunlara bir de ekonominin işleyişindeki suskunlukları ekleyebiliriz. Ya etraftaki kaynaklar boldur, ya da insanlarda o vahşi "yararcı ihtiras"lardan bulunmaz. Zaten zaman içinde durağan bir yapı göstermek durumunda olan bir ütopyada merkantilist eğilimler aramak anlamlı olmayacaktır. Sonuçta, bu saydığımız özelliklerin hepsi de bir arada olabilir, ya da sadece birkaçı görülebilir.

Bunlardan başka bilimkurgu ütopyalarını incelemenin bir başka yolu da yazarın sessiz kaldığı yerlere yüklenmektir. Sorunsuz ütopya olmaz, en azından edebi ütopyalar için bu böyledir. Yazar ilgiyi dağıtmamak için rahatsız edici sorunları gözardı eder, onlar yokmuş gibi davranır. Örneğin Ursula LeGuin'in başyapıtlarından biri olan The Dispossessed (Mülksüzler), anarşist (devlet aygıtı olmayan) bir toplum düzenini anlatırken şiddet ögesini göz önüne almaz. Mülkiyet kavramının olmadığı, acı da dahil her şeyin paylaşıldığı Anarres'te kıtlık zamanlarında bile suç, cinayet, yağmalama yoktur. Aslında, bu durum, şunun ispatıdır: LeGuin için, ya da herhangi bir bilimkurgu yazarı için, gerçek dünya önemsizdir, onlar bilimkurgu yapmaktadırlar.

Özellikle politik ütopyalarda toplumsal kontrol üzerinde fazla durulmaması ve toplumların genelde devingen bir yapı göstermemesi belki de yazarların planlamaya ve manipule etmeye gösterdikleri tepkilerin ürünüdür. Onların toplumlarındaki insanlar birbirleriyle anlaştıkları sürece her istediklerini yapmakta özgürdürler ve kozmosla uyum içerisindedirler, ama bu bence özgürlük değildir. Tanrının yerini insan ruhunun varsayılan bazı gerçeklerine iman etmenin aldığı bir dinden farklı değildir bu. Orwell'daki 1984'te çakılı kalmış bir tek parti düzenidir, ne kadar yumuşak huylu olursa olsun.

Yazınsal ütopyaların temel sorunu, belki bilimsel ütopyalara burun kıvırdıklarından, belki düşgücü eksikliğinden, statis'te olmalarıdır. Eğer yaşadığımız toplumu ve dünyayı daha iyi anlamak istiyorsak onu bir süreç içinde, hareket halinde, bir "sürekli devrim" içinde görmeliyiz. Teoriye çiviyle çakılmış, donup kalmış amaçlardan ve ideallerden bilimkurgu yaratmak iş değildir. Ütopya yaratmak devrimci, ilerici bir edim ise, yaratıcısı bunun hakkını vermelidir.5

***

Bilimkurguyu salt kafa dinlemek için okuyan bazılarınız bu edebiyat türünü fazla önemsemediğimi, gereksiz yere üzerinde bu kadar durduğumu düşünebilir. Ama gelecek perspektiflerinin, ütopyaların Türk edebiyatında yerinin ne kadar az olduğu ortadadır. Bunu kesinlikle Türk edebiyat geleneğini karalamak amacıyla söylemiyorum, haddim değil böyle bir şey. Ben, bilimkurgunun kültürümüzde üretken bir biçimde yaşatılması gerektiğini savunduğum için bu tür çabalar içindeyim.

Bugün, insanlar kendilerini gettolara hapsetmekteler: uyuşturucu gettoları, metalci gettoları, genç zenginler, yoksul açlar, aşırı milliyetçi, aşırı dinci, aşırı solcu gettolar, herkes birbirinden giderek uzaklaşıyor. Her "birey", kendi hayatından sorumlu olduğu, kendi geleceğini düşünmek zorunda olduğu fikirleriyle büyüyor. Batı bireyciliğinin ulaştığı boyutlar hepimizin malumu ve bugün, tehlikeli bir biçimde buna öykünen bir Türkiye yaratılmakta. Bilimkurgu, geleceği toplum olarak kucaklayan bir yaklaşım sergiler. İnsanı salt kendine değil, bu ülkeye, bu dünyaya, varsılıyla yoksuluyla bu insanlara neler olabileceği doğrultusunda düşünmeye iter. Bugün, böyle bir yazın türü Türkiye'ye yabancı. Elbette bilimkurgu olmadan da Türk yazın geleneği haşmetinden bir şey kaybetmez, ama türün Türk yazarlarla birlikte yaygınlaşması, yazınımıza yeni bir soluk getirecektir.

NOT: Yazıyı hazırlamamda bana yardımcı olan sevgili arkadaşım Barış Altıntaş'a teşekkür ederim.

Günlüğün Sonu

ÖYKÜ

Hüsnü Çoruk

11 Aralık 2075

Şaşkınım. Ve herkes benim gibi herhalde. Ne biçim bir şey bu. Akşam haberlerinden kısa bir süre önce tüm kanallar normal yayınlarını kestiler ve ciddilikleri hat safhada erkek ve kadın spikerler Başkanın birazdan çok çok önemli, tarihi bir konuşma yapacağını belirttiler.

Başkan, tüm Dünya halkına hitaben, yutkunarak, kekeleyerek bir cümle sarfetti: "Maalesef, maalesef..."

11 Aralık 2075, gece yarısı

Her yerde panik, evlerimiz ana baba günü. Başkan delirdi mi acaba? Söylediği Kıyamet Gününün gelişiyle eşanlamlı. Dünyanın 9 misli büyüklüğünde bir kütlenin - nasıl ortaya çıktığına ait bir bilgi yok - bir, birbuçuk yıl gibi bir sürede yerküreye çarpacağını açıkladı. Hemen arkasından çeşitli uzmanlar. Nedir bu Allahım? Kabus, kabus... Yoksa başka bir numara mı çeviriyorlar?

20 Aralık 2075, akşam

Sürekli rakamsal açıklamalar yapılıyor kanallardan. Piçlerin hiçbirisi de en ufak umut veremiyor. Zaten bir yıldır biliniyormuş bu konu üst yönetimce. Sayısız araştırma bir netice getirmemiş. Ne yapmalıyız?

18 Ekim 2076

Yönetim çeşitli serbestlikler tanıyor. Şaşırtıcı geliyor insana. İdam cezaları kaldırıldı. Büyük ihtimalle tüm mahkumlar serbest bırakılacak. Kaçınılmaz denilen son beraber karşılanacak.

Ve kadınlar hamile kalıp çocuk doğurmasın diye bol bol telkin yapılıyor. Yaşamadan ölmesin diye bebeler. Farklı tepkiler var bu konuya.

Kızım.

21 Kasım 2076

Çok sıkıcı... çok korkunç... kelimeyi herhalde bulamayacağım. Bir tek umut yok... Yeni bir teori bile üretilemiyor... yüzyıllardır geliştirilen teknolojiler, gelecek sanayileri hepsi bir hiç içinmiş. Herşey buraya kadarmış... Something for Nothing parçası geldi aklıma, MFSB grubunun...

31 Aralık 2076 Gece yarısı

Televizyon geçen yılbaşı gecesi gibi ölü. Bazı kanallar nedense yılbaşı özel programı yapmışlar, ne anlamı var programın, ne de insanları anlık bile olsa keyiflendirecek gücü. Televizyonun canlılara sunduğu sanal dünyanın artık hiçbir etkinliği kalmadı. İnsanlar yaşamın bu son döneminde onun büyüsünden kurtulabildiler nihayet. Artık çalamayacak ruhlarımızdan, ilişkilerimizden.

Tarihsiz, ...

Sabah yüze yedirilen masajlar, hayatın anlamı üzerine düşünceler, filmlerin ve kitapların yaşantılarımıza aktardığı katkılar... Evet kitaplar... kitaplığım ve kitaplarım kaybolacak... o kokularına, kapaklarına, ciltlerine tutsak olduğum kitaplarım... acaba üzerlerinde bir köşeye küçük notlar düşsem mi? Gerçi günlüğüm var onu sarıp sarmalayacağım, sonra çelik bir kutu içersine koyup...

Çılgınlık bu, ama, belki bir anlamı olur...

...

Yıllar önce çok eskiden yazılmış bir bilimkurgu öyküsü okumuştum. Zannedersem Ray Bradbury'nin idi öykü. Uzayda, gemileriyle bağlantıları kesilip sonsuza karışmakta, sonsuzun bir parçası haline gelmekte olan astronotların son konuşmalarını veriyordu...

...

Kızım sırtıma çıkıyor. Yanağımı öpüyor... Üç buçuk yaşında... baba, diyor, televizyonda şunu seyrediyorum önüme geçme. Küçükler için çizgi filmler hep var.

Ona, bu kısacık kalan zamanda, yine de belli kavramları tatlı bir şekilde öğretmeye çabalıyorum. Baba, ne iyi bir babasın diyor. Onu çok, çok seviyorum. O hayatın kendisi.

Tarihsiz, ...

Ve çıkıp gündüzleri dev gökdelenleri seyrediyorum. Yeşil bunlara feda edileli çok uzun zaman olmuştu...

Televizyonda artık veda programları yayınlanıyor. 10.000'e yakın kanal kendi seyircileriyle vedalaşıyor. Hemen hepsi bir dünya tarihi programı sunuyor... İlgiyle, heyecanla, gözyaşıyla izlenen...

Tarihsiz,...

Robotlar da bir şaşkın... insanlaşan hayvanlar gibi onlarda da son yıllarda insanlarınkine benzer eğilimler görülüyordu. Bu felaket ortaya çıktığından beri yığınla fonksiyon bozukluğu saptanıyor...

Yollara, caddelere her sabah son kez diye bakıyorum...

Tarihsiz,...

Tam çarpma tarihi, saatine varıncaya kadar duyuruldu. Yönetim tüm işyerlerini serbest bıraktı. Ve her-

kes birbiriyle paylaşsın dedi.

Tarihsiz, ...

Zaman, midemizi altüst edecek kadar kısa. Yine de işyerime gidiyorum. Kapılar açık... masama oturuyorum... Toz günden güne artıyor ve kimse gelmiyor.

Çıldırma noktası. Bekliyorsun. Çiçeklere yine de su veriyorum, son ana kadar yaşasınlar diye...

İntihar edenler oluyor. Duyuyoruz. Başkan yeni bir veda mesajı yayınladı. Hızını alamadı mesaj üzerine mesaj... Başka zaman yapsaydı bu etkili konuşmaları müthiş puan kazandırdı. Günah da çıkardı bu arada, bazı gayri insani uygulamalar için. Sonra robotları oldukça kayıran bazı yasalardan dolayı da özür diledi.

Herşey ve hepimiz donduk. İlginçtir yeni meditasyon merkezleri oluşturuldu. Ölümü kolay karşılayabilelim diye. Parasız tabii.

İki şehirde iki peygamber namzedi çıktı. Hep ben mehdiyim diye ilan ederler ya. Kimse umursamadı bile onları. Ölüm duygusu herşeyi siliyor. Tam bir panik var.

... Yolda yürürken kendimi bir efsane gibi hissediyorum şimdiden. Bir anlamı yok, yok.

... Bir anneyle tanıştım. Kızı kan kanseriydi. Kızıyla birlikte yokolacağı için öylesine mutlu ki...

... Küçük kedi yavrucukları, kuyruklarıyla çılgın gibi oynuyorlar. Ne güzel, hafifletiyorlar yükü. Onlar hayat dolu ve bize hayat gerek, her zamankinden daha fazla.

... Yeni bir Nuh'un gemisi yapılabilir mi?

Tarihsiz,

Evet işte böyle... çok yakında... Başkan ağlıyor... tüm üyeler... tüm herşey için, kendilerinden öncekilerde dahil özür diliyor ve ağlıyorlar. Atalarının suçları için, savaşlarda, işkence altında, vahşet içinde, toplukıyımlarda yokolan milyonlarca birey için...

Ve bekliyoruz. Küçük, dünya tatlısı kızım "babacığım, büyüyünce balerin olacağım. İşte böyle diyerek küçücük bacağını kıvırıyor.

Ağlıyorum. Onun ve tüm küçüklerin uzun bir ömür sürmelerini dilerdim. Kirlenmiş de olsa, metalik de olsa yaşama uzun bir süre dahil olmalarını çok isterdim.

Tarihsiz...

Ne garip, WALT DISNEY aklıma geldi birden. Birgün hastalıklara çare bulunur diye 1969'da ölmeden önce dondurtmuştu kendisini. İnsanoğlunun artık fırsatı kalmadı ve DISNEY bunu bilmeyecek...

Tarihsiz (Bundan böyle tarih, zaman, kavram, mekan olmayacak)

Hayallerimi, günlüğümü, kitaplarımı, fotoğraflarımı, sevdiklerimi, özlediklerimi etrafıma sarıp ortalarına oturacağım... Kızım kucağımda olacak, birbirimize sonsuz sevgiyle sarılacağız...

Ve herkes bizim gibi olacak.

İşyerinden çok sevdiğim bir bayan arkadaş, iç dünyanı yazılarına, resimlerine yansıtıyorsun, hiç umut yok orada demişti.

Şimdi onu dinlemeliyim. Hem sonra bitişi layıkıyla yapmalıyız. Onurlu ve umutlu. Evet yine de umutlu.

...

...

Kızıma sarılmış, sıkı sıkı sarılmış bekliyorum. O, başı göğsümde, melek tebessümüyle uyuyor.

Blade Runner, Philip K. Dick, Ridley Scott ve Diğerleri

MAKALE

Kosta Ceran

Kontrol edilemeyen boyutlardaki nüfus artışı, sıradan insanlar üzerinde giderek artan bir devlet baskısına sebep olmaktadır. Devlet bu baskıyı, eski polis devletlerindeki gibi terör, sansür ve işkence şeklinde değil de, daha çok gelişen teknolojiyi tekeli altında tutarak oluşturmaktadır. Sağlık hizmetleri, resmi ve yarı resmi kuruluşlarca sağlanan finansal destek, eğitim-öğretim hizmetleri, v.s. gibi devlet tekelinde olan ve günlük yaşamın giderek ayrılmaz bir parçası haline gelen hizmetler hep bu baskı sisteminin elemanlarıdır. Hepsi de gelişmiş teknolojilere dayanan, bilgisayarlarca kontrol edilen ve devlet tarafından düzenlenen bu sistemler, birey üzerinde dolaylı bir kontrol sağlamaktadır.

Toplum, ahlakî ve ekonomik açıdan ciddi bir çöküş içindedir. Marjinal kesim sürekli olarak fakirleşmekte ve yasadışılığa itilmektedir. Ancak kanunlar bir kere çiğnendi mi, bunun geri dönüşü de yoktur. Sistem, kanunsuzluğa tahammül edememektedir. Bu yola düşenleri ölümle cezalandırmaktadır. Buna karşın, toplumun her geçen gün büyüyen bir kısmı, kanun dışı ve de sınır dışı bir yaşam sürmektedir.

Toplumun her geçen büyüyen bir kısmı dedik... ama kaçta kaçlık bir kısmı? Bunu kimse bilemez... Gerekli hesapların yapılabilmesi için ihtiyaç duyulan bilgi mevcut değildir. Çünkü söz konusu kişiler birey olmaktan çıkmış, bir kitleye dönüşmüşlerdir. Çünkü söz konusu kitlenin numarası yoktur. Bu kitle bilgisayarlarda kayıtlı değildir. Ve bilgisayarların kontrol ettiği bir dünyada, bilgisayarda kayıtlı olmayan herkes, yok sayılır... hiç varolmamıştır veya bir zamanlar varolduysa bile artık yoktur!

Kısır bir döngü içine hapsolmuş, herşeyin numaralarla tanımlandığı kısır bir dünya... İşte Ridley Scott'ın filmi, böyle bir gelecekte geçmektedir: Eğer kayıtlı değilsen, eğer bir numaran yoksa, hiç bir konuda hiç bir hak talep edemezsin. Çünkü sen, kayıt dışısın!

70'li yılların sonundan bu yana, Amerikan filmlerinde tasarıma yoğun olarak yer verilmektedir. Bu, günümüzün modern dünyasında görsel tasarımın her geçen gün önemini arttırmasından kaynaklanmaktadır. Tabii ki tasarım (veya dizayn), bilgisayar programlarını ve mimarları da kapsayan bir kavram. **Blade Runner** filmi de tam anlamıyla üstün bir dizayn örneği. Geleceğin yaşantısını yalnız görüntülemekle kalmıyor, gerçekleşmesi çok mümkün olan bu yaşantının uyandırdığı duyguları da aktarıyor, üstelik bunlar hiç de iyi duygular değil!

Hampton Fancher ve David Peoples'ın şu anda hayatta olmayan bilimkurgu ustası Philip Kendred Dick'in 1968 de basılan bir romanına (Do Androids Dream of Electric Sheep?) dayanarak yazdıkları öykü, Los Angeles'ı andıran kangren olmuş bir kentte geçer. Kalıcı hava kirliliğinden göz gözü görmeyen sokaklar; ingilizce, İspanyolca, Japonca ve daha kimbilir ne dillerden kelimelerle dolu karmaşık bir lisanı konuşan çeşitli ırklardan insanlarla kaynamakta. Tüketime dayalı bu toplum, gecekondu mahallelerinin arasından ziguratlar gibi sıyrılarak yükselen kuleleriyle sanki Babil, Güney Bronx ya da Brezilya'nın (veya her üçünün birden) karamsarlığını yansıtmaktadır. Ama yüzlerce metre yüksekliğindeki dev neonlar sisli gökyüzünde yanıp sönerken, uzak yıldızların yer aldığı galaktik loşluğun içinde, dünya dışı bir tatilin zevkini ilan etmektedir.

Karamsar bir gelecek tasviri olan **1984** romanının yazarı George Orwell'i bile rahatsız edecek derecede ürpertici bir gelecektir ekrana yansıyan. Neopunk'lar sokaklarda (ustura yerine geçen) laser'larını sallarken; zenginler de yüksek teknoloji harikası güvenlik kameralarının sürekli kontrol ettiği dairelerinde lüks içinde yaşamaktadırlar.

Dick, 30 senelik yazarlık yaşamından sonra 2 Mart 1982'de öldü. 54 yaşındaydı ve ardında düzinelerce roman ve kısa hikaye bıraktı. "Devletin

hükmetme gücü beni korkutuyor; bu güce ve içimdeki korkuya karşı bir hoşnutsuzluk duymaktayım. Bundan dolayıdır ki, başkaldırı benim için kaçınılmazdır" diyen yazarın yapıtları, tek ve tarafsız bir gerçeğin varolamayacağı tezine dayanmaktadır.

Hükmetme gücüne sahip herkes ve herşey, hatta gerçeğin ta kendisi bile, Dick için kaçınılması gereken şeylerdir. "Berkeley'deyken başkaldırdım, beni okuldan attılar. Birgün çalıştığım işyerinden çıktım ve bir daha geri dönmedim. Vietnam'daki savaşa karşı çıktım, evimi yağma ettiler." Geçmişiyle ilgili bu sözlerden sonra Dick, şöyle devam ediyor: ".. Ancak BK, başkaldırıya dayalı bir sanat biçimidir... Okuyuculara, yazarlara ve uygunsuz davranışlara ihtiyaç duyar. Neden?, Niçin?, Kim demiş? gibi sorulara ihtiyaç duyar!"

"... İçimde bir öfke var. Büyük bir öfke! ... Sinirliyim. Ölüm beni sinirlendiriyor. İnsanların acı çekmesi beni sinirlendiriyor. Sokakta ölü bir kedi gördüğümde tanrıya küfrediyorum. Tanrı beni sinirlendiriyor... Her an ölebilecek genç bir kızı seviyorum. Henüz 24 yaşında. Ve ölüyor..."

"Tanrıya ve dünyaya karşı içimde hissettiğim öfke sürekli büyüyor. Ve böylece yazıyorum. Sevdiğim insanlar hakkında yazmak ve onları kafamın içindeki hayali bir dünyaya yerleştirmek istiyorum. Gerçek dünyayı yazmak istemiyorum çünkü gerçek dünya bana uymuyor..."

"Bundan hoşlanmıyorsanız "best seller" (çok satan) okursunuz. Ama best seller okumuyorsunuz. BK okuyorsunuz ve ben de BK yazıyorum. Yazılarımda neleri sevdiğimi (arkadaşlarımı) ve nelerden nefret ettiğimi (dostlarıma olanları) anlatmak istiyorum..."

Dick'e göre bir bilimkurgu yazarı basit ihtimalleri düşünmez, çılgınca ihtimalleri düşünür. "Eğer olsaydı..." değil, "Aman Tanrım! Ya olursa?.." O'na göre her şey bir algılama meselesidir. Onun karakterleri diğerlerinden farklıdır. Sanki bir başkasının rüyasını yaşıyor gibidirler.

Philip Dick, çoğu meslektaşınca "ruhsal açıdan dengesiz" olarak nitelendirilmiştir. Ancak bilimkurgu edebiyatındaki önemli yeri de tartışılmazdır. Marslılar hep geliyor çünkü. Sükünetini koruyansa bir tek Mr. Spock'tır.

- Kirk (korku dolu bir ifadeyle): Spock, Enterprise havaya uçacak!
- Spock (gayet sakin): Hayır, Kaptan. Yalnızca bir sigorta attı.

Bu yüzden Spock'ı canlandıran Leonard Nimoy'u "pseudo-scientific" (bilimsel görünüşlü uydurma) programlarda sunucu olarak kullanırlar. Çünkü Nimoy'un sesi farklıdır. Sakindir. Herşeyi olabilir kılar. "Psikanalistim o olsun isterdim." diyor Dick. "Ofisine histerik bir şekilde girer, rahatlamış olarak çıkardım."

- Phil (dehşetle): Leonard, gökyüzü kafamıza düşüyor!
- Nimoy (sapsakin): Hayır, Phil. Yalnızca bir sigorta attı.

Do Androids Dream of Electric Sheep?'in yazarın eserleri arasında çok önemli bir yeri vardır. Karşımızda, diğer hikayelerinde olduğu gibi, dostça olmaktan çok uzak, neredeyse çorak bir dünya vardır. Yeni bir mesih bize, varolan tüm politik sistemler için bir tehdit oluşturan yeni bir dini müjdeler. Ne var ki, mesihin sözleri doğruysa, o zaman bu yeni din de yeni bir politik sistem, yeni bir siyasi düzende öte bir şey olamaz. (Bu öge, roman filme aktarılırken senaryodan çıkarılmıştır.)

Ve gene sahte insanla gerçek insan arasındaki çatışma söz konusudur. İkisini birbirinden ayırt edebilmenin tek yolu: Sevgi! Sevgi; duygularını ve düşüncelerini diğerleriyle paylaşabilme yeteneği, empati...

Fancher/Peoples'ın senaryosu işte böyle bir hikayeye dayanır. Ancak film, romanın ana fikrini yansıtmaktan çok uzaktır. Sadece yüzeysel bir benzerlik söz konusudur. Gerisi tamamıyla Scott'ın varolmayanı varolmuş gibi

gösterebilme yeteneğine dayanır.

Yönetmen Ridley Scott daha önce, tasarımın herşey demek olduğu TV reklamcılığı dünyasında yoğrulmuş. Bu öyle bir dünya ki, 48 saniyelik bir sürede izleyicide şehvet, endişe ya da şapşalca neşe duygularını uyandırabilen bir evren yaratmak mümkün. Olay yaratan filmi **Alien**'da çarpıcı bir görsel yetenek sergileyen Scott; **Blade Runner**'da sinematograf Lawrence G. Paul, sanat yönetmeni David Snyder, özel efektler ustası Douglas Trumbull ve görsel fütürist Syd Mead'ın yardımları ve yeteneği sayesinde üstün bir film yarattı. Bu sanatçıların yarattığı dünya gerçek bir görsel şölen oldu. Film, Sanat Yönetmenliği ve Görsel Efekt dallarında Oscar'a aday olmuş, ama kazanamamıştı.

Scott, "set designer" (set-plato tasarımcısı) olarak çalıştığı BBC'den 1967'de ayrıldı ve 10 yıl süresince reklam filmleri çekti. BBC için yönettiği dizilerden ve reklam filmlerinden edindiği tecrübeyle ilk filmi olan **The Duellists**'i (1977) gerçekleştirdi ve bu ilk filminden başlayarak, kariyerinin her devresinde görsel açıdan yoğun filmlere imza atmayı tercih etti.

Eleştirmenlerin bu İngiliz perfeksiyonist hakkındaki fikirleri oldukça çelişkili. Bir kısmı Scott'ın, filmin teknik düzeyine aşırı önem verdiğini ve bu yüzden senaryo ile "character development"a zaman ayıramadığını düşünürken; diğer bir kısmı eleştirmen de (Danny Peary gibi) "... bu olağanüstü görsellik ... hikayenin daha rahat aktarılmasına olanak sağlamıştır" yorumunda bulunuyor. İlk filminin hazırlıkları için Scott, toplam 5 yılını harcadı. **The Duellists**, Cannes'da jüri özel ödülünü aldı ancak hakettiği ilgiyi gördüğü söylenemez. Filmin Harvey Keitel ve Keith Carradine tarafından canlandırılan iki temel karakterinin yeterince "aydınlatılamadığı" ve aksiyon sahnelerinin (Napolyon dönemine ait) tabloları andırdığı gerekçesiyle birçok eleştirmen **The Duellists**'i vasat bir film olarak nitelemiştir.

Ridley Scott, bir sonraki filmi olan **Alien**'ı (1979), **It! The Terror From Beyond Space** (1958) isimli BK/Korku filminden esinlenerek çekti. Film, büyük bir hasılat sağladı. H. R. Giger'ın Görsel Efektleri oscar aldı. Sigourney Weaver'ı ünlü yapmasının yanı sıra, alışılmadık derecede başarılı bir devam filmi olan **Aliens**'a (1986, James Cameron) kapıları açtı. Onu **Alien** 3 (1992 David Fincher) takip etti.

Alien, aslında varlığını ve başarısını biri Fransız, iki illüstratöre borçlu: H.R. Giger ve Jean "Moebius" Giraud! Moebius, Fransa'nın milli sanatçılarından olup, ÇR alanındaki öncü çalışmalarıyla tanınır. Filmin çekildiği dönemlerde yarattığı **Lt. Blueberry** isimli ÇR, türünün en iyi westernlerinden sayılır (bizde de Hürriyet Çocuk'ta yayınlandı). Giger ise gri tonlarda resmettiği (çoğu sürrealist, karamsar ve umutsuz) gelecek tasvirleriyle ünlüdür. En çok bilinen çalışmaları da **Necronomicon I** ve **Necronomicon II** adlı albümleri ile **Alien** tasarımlarıdır. En Son **Species** filmindeki Sil isimli yaratık tasarımlarını gerçekleştirdi. Yönetmen Scott'ın filmin klostrofobik (kapalı alan korkusu) atmosferiyle mitos boyutlarına ulaştırdığı Yaratık, neredeyse tamamen Giger'a ait bir kreasyondur (yaratım) ve filmin en ilginç sekanslarından biri de Giger'ın çizdiği "background" önünde Nostromo mürettebatının ilk kez Yaratık yumurtalarıyla karşılaştığı bölümdür.

Aliens, ilk filmden 57 yıl sonrasını anlatır. Filmin yazar ve yönetmeni Cameron'ın orijinal versiyonu sinemalarda gösterilenden 17 dakika daha uzundu. Yapımcılar, uzunluğu sebebiyle bazı sahneleri "kısaltmayı" tercih ettiler. Ancak sonuçta, 135 dakikalık sinema versiyonunu 137 dakikalık video versiyonu, onu da 154 dakikalık "Special Widescreen Collector's Edition" (1992) takip etti. Sonuncusu, Cameron'ın ilk versiyon için çektiği fakat kullanamadığı aksiyonu düşük, "sakin" sahneleri içeriyor. Böylece, örneğin Ripley'in (Sigourney Weaver'ın canlandırdığı karakter) bir kızı olduğunu ve (anası dondurulmuş olarak uzayda yolculuk ederken) 66 yaşında öldüğünü öğreniyoruz. Ses ve Görüntü Efekti dallarında Oscar kazandı. Tam bir Cameron filmi!

Alien 3 ise ilk filmi andıran (ama onun düzeyine ulaşamayan) karamsar atmosferini 16. yy ressamlarından Brueghel'e borçlu. Serinin en nihilist bölümü olan bu üçüncü film, aralarında (**48 Hours**'ın yönetmeni) Walter Hill'in de yer aldığı ekibe ait zayıf senaryo yüzünden ulaşabileceği düzeye ulaşamıyor. Oysa ki video cliplerden gelme yönetmen Fincher'ın çok olumlu çabaları film boyunca hissediliyor (ve görülüyor). Filmin teknik düzeyi çok iyi. Bu arada senaryonun müsvedde yazımlarından birinin (Neuromancer romanından tanıdığımız) BK yazarı William Gibson'a ait olduğunu eklemekte de fayda var. Film, Görsel Efekt dalında Oscar'a aday gösterildi ama kazanamadı.

Blade Runner (1982), Ridley Scott'ın üçüncü uzun metraj filmi olup, 2019 yılının Los Angeles'ında geçiyor. Aşırı nüfusa sahip bir LA'dir bu. Koyun sürüsünden farksız, Medya tarafından yönlendirilen bir toplumun işgal ettiği, can çekişen

bir LA... Hikaye, alışılmadık bir şekilde, insan avcısı Harrison Ford'un değil de, amansızca kovaladığı "replica"ların tarafını tutmaktadır. Film süresince Scott, seyircinin sempatisini Ford'un temsil ettiği düzene doğru değil, önceden ayarlanmış yaşam sürelerini uzatabileceği ümidiyle yaratıcılarını arayan kaçak androidlere yönlendirmektedir. Ancak bu, Scott'ın aşağı yukarı bütün filmlerine sindirdiği bir mesajdır ve **Thelma & Louise**'de de bir manifesto boyutlarına ulaşacaktır.

Burada Dick'in romanından bahsedecek olursak eğer, filmde yeralmayan birçok öğeye rastlarız. Örneğin Dick, romanında "Sonuncu Dünya Savaşı"ndan sonra radyoaktif yağmurlar ve gökyüzünü kaplayan toz bulutu sebebiyle iyice yaşanmaz hale gelmiş bir gezegenden bahseder. Ruhsal açıdan çökmüş bireylerden oluşan toplum, çözümü beyin frekanslarını düzenleyen cihazlarda aramaktadır.

İnsanlar, daha iyi bir yaşam vaadiyle başka gezegenlere göç etmektedirler. Dünya'da kalmak için ya Deckard gibi görevli, ya da beyinsel açıdan yetersiz olmak gerekir. (Dünya'yı terk etmek isteyenler yetenek testinden geçirilmektedir.) Türleri neredeyse tamamen tükenmiş olan hayvanları öldürmek suç olduğu gibi, hayvan sahibi olmak da bir saygınlık belirtisidir. Küçümsenmekten korkanlar, sahte hayvan beslemektedirler. (Deckard, ölen koyununun yerine elektrikli-mekanik bir koyun beslemektedir.)

Aslında bütün olay bir bilmeceden ibarettir. Dick, okuyucularına bir soru sorar: Do Androids Dream of Electric Sheep? (Androidler Mekanik Koyun Hayali Kurarlar Mı?) Sorunun cevabını almak için kitabı okumak gerekir. Ama kitabın sonunda okuyucuları bir sürpriz bekler: Cevabı Dick'in kendisi de bilmemektedir. Evrende tek ve sabit bir gerçek olamayacağına göre, soruların da tek ve sabit bir cevabı olamaz...

Spielberg'ın **Raiders of the Lost Ark**'ının unutulmaz kahramanı Harrison Ford bu defa gene türlü tehlikelerden sıyrılmayı beceren bir dedektif rolünde. Görevi de ortalığı birbirine katan dört kaçak "replica"yı yakalamaktır. Genetik mühendislerinin işçi ya da savaşçı olarak görevlendirilmek üzere türettikleri yapay insanlardır bu kaçaklar. Acımasız bir geleceğin kötülük dolu sokaklarında, izlediği yapay hemcinsleri sayesinde gerçek Rick Deckard'ı tanıma yolunda ilk adımlarını atan dedektif Ford'un rol arkadaşları: Sean Young, Daryl Hannah, Rutger Hauer ve Joanna Cassidy.

Ford, filmde bir "**Blade runner**" (dedektif-android avcısı-polis) olan Rick Deckard'ı canlandırmaktadır. "Replica"lar, özellikle Dünyanın uzak kolonilerinde çalıştırılan suni kölelerdir ve istediklerinde (veya gerektiğinde) öldürücü olabilmektedirler. Bu suni insanların dünyada kalmalarına izin verilmemektedir. Ancak dünyadışı bir kolonide çıkan isyan sonucu altı replica, (sonradan ikisi ölür) çaldıkları uzay gemisiyle Dünyaya döner ve yaratıcılarını aramaya başlarlar. Deckard'ın görevi kaçak "replica"ları yakalayıp 'emekliye' ayırmaktır. İzleri takip etmeye başlayan Deckard, kendisi de bir replica olan Rachel'la (Sean Young) tanışır ve ona aşık olur. Bu noktadan itibaren öykü, insan ve suni insan arasındaki ince çizgi üzerinde gidip gelmeye başlar. (Filmde yer almayan bir bölümde Deckard, başka bir **Blade runner**la dişi androidler hakkında tartışırken, şu cevabı alır: "Onları öldürüp sonra da vicdan azabı çekeceğine, önce onlarla yatıp sonra hemen öldürmeyi dene. Böylesi vicdanını öylesine ağırlaştırır ki, bir süre sonra hiç bir şey hissetmemeye başlarsın.") Filmdeki en güzel (ve aynı zamanda en soğuk) sahnelerden biri, replica olduğunu bilmeyen Rachel'ın gerçeği öğrendiği

sahnedir. Bu sahnede Deckard, gayet soğuk ve küçümseyen bir tavırla, Rachel'ın hatırladığını söylediği çocukluğunun aslında suni bir anı olduğunu ve bu tekniğin bütün Nexus-6 modellerinde kullanıldığını açıklar. Rachel'ın tepkisi insancadır: ağlar! (romanda Rachel, android olduğunu daha önceki bir bölümde öğrenmiştir). En fazla dört yıllık bir yaşam süresine sahip olduğunu ve ölmek üzere olduğunu öğrenen bir android için ilginç bir tepki belki, ama yönetmenin asıl amacı Deckard'ı da android olarak tanımlamaktı. (Rachel bir noktada ona "Android testini kendi üzerinde hiç denedin mi?" diye sorar. Cevap alamaz.) Ne yazık ki yapımcıların ticari kaygıları sebebiyle kurguyu değiştirmek ve Deckard'ın android olduğuna ilişkin bütün kanıtları filmden çıkartmak zorunda kalan Scott, bu sahneleri ilk olarak "director's cut" (1993'te tekrar kurgulayarak piyasaya sürdüğü) versiyonunda kullanma şansını elde etmiştir.

Film, ilk gösterime çıktığında beklenen ilgiyi görmemiş, paniğe kapılan yapımcılar filmin Avrupa versiyonu için (tanınmış illüstratör Chris Achilleos'a) yeni afişler bile hazırlatmışlardı. Eleştirmenler, Ford'un film boyunca yerli yersiz kurgulanmış "voice-over"ına sinir olmuş (film, ekran dışından gelen "Kiralik katil olmak istemediğim için görevimden istifa ettim" cümlesiyle başlar), yama gibi duran "happy-ending'e gıcık kapmışlardı (radyoaktiviteden yaşanmaz hale gelmiş bir dünyada yemyeşil vadiler içeren bir mutlu son). Ne var ki filmin bu son hali, Scott'ın orjinal kurgusu değildi. Yapımcıların baskılarına dayanamayan yönetmen, filmin ilk kurgusunu değiştirmek zorunda kalmıştı ve "director's cut" versiyonunu da ancak 1993'de piyasaya sürebilecekti. Bu süre zarfında, filmin yapımcılarca kurgulanmış iki farklı versiyonu daha vizyona çıkmıştır.

Scott'ın kurgusu 117 dakika sürüyor ve Ford'un "voice-over"ı kaldırılmış. Yeni sahneler eklenmiş, bazıları da çıkarılmış. En önemlisi, bu versiyonda "happy-ending" yok. Ancak gene de romandakinden farklı bir son söz konusu. (Dick'in finalinde; Deckard karısına geri döner, Rachel'sa onun yeni aldığı canlı hayvanı öldürür.) Ayrıca, Deckard'ın da bir replica olduğuna işaret eden "monocaerus" sekansı da Scott'ın ısrarı üzerine ilk olarak bu versiyonda yer almıştır. **Blade Runner** fanatikleri, bu versiyonu filmin "en iyi" versiyonu olarak kabul etmişlerdir.

Sinema yazarı Roger Ebert'ın bu versiyonla ilgili yorumu şöyle: "...orjinalini birkaç yıl önce videoda izlemiştim ...şimdi, director's cut'ı izledikten sonra, gene aynı kanıya sahibim: ...muhteşem gözüküyor; özel efektleri sayesinde kendine ait bir "dünya" yaratabilmiş; fakat karakterler arası ilişkilerde çok zayıf kalıyor ...Gene de, **Blade Runner**'ın dünyası, son dönem görsel sinemanın kilometre taşlarından biri olmuştur. Filmin Los Angeles'ı; yüzlerce metre yükseklikteki bilboardları, kalıcı is bulutları, zengin apartmanlar ve yoksul sokaklar arasındaki inanılmaz boyutlardaki farklarıyla, geleceğin "gerçek" yansıması olabilir veya olmayabilir... ama unutulmaması gerekir ki, topu topu birkaç yıl önce "bilim kurgu" diye nitelenen ve sonuçta gerçeğe dönüşen film sayısı o denli az değildir..." Kimse **Blade Runner**'da anlatılanların bir gün gerçekten yaşanmayacağını garanti edemez."

İlk gösteriminden bu yana geçen zaman içinde **Blade Runner**, bir kült film halini aldı ve tıpkı **Alien** gibi o da dünyanın her yerinde tekrar tekrar gösterime girdi. Ve Vangelis'in müziği tekrar tekrar çalındı. Çünkü gerçekten de, filmin atmosferiyle bu denli başarılı bir uyum sağlayabilen çok az "score" vardır film müzikleri dünyasında. Vangelis'in gerek One More Kiss Dear ve Memories Of Green gibi yumuşak, gerekse jenerik müziği gibi sert parçaları filmle öylesine bütünleşmiştir ki, **Blade Runner**'ı Vangelis'in score'u olmadan düşünmek mümkün değildir. Bestecinin gene bir Ridley Scott filmi olan **1492** için yazdığı müzik dahi filmle bu denli sağlam bir entegrasyon sağlayamamıştır.

1943 Yunanistan doğumlu olan Vangelis Papathanassiou'nın müzik kariyeri 60'lı yılların sonlarında Aphrodite's Child isimli grupla başladı. Grubun kurucusu Vangelis ve arkadaşı Demis Roussos'du. Grubun 4 yıllık bir süre içinde ürettiği 5 albüm (özellikle de Rain and Tears) onun Avrupa'da da tanınmasını sağladı. 1971'de Vangelis, film müzikleri yazmak üzere gruptan ayrıldı. 1973'de ilk soundtrackı olan L'Apocalypse Des Animeaux'yu piyasaya sürdü. Devamında birkaç solo çalışma yapan Besteci, 1981 yılında **Chariots of Fire**'ın müziğini yazdı. Ve ünlü oluverdi. Filmin jenerik müziği Amerika'da 15 hafta boyunca listelerde kaldı ve Oscar aldı. 1982 yılı içinde **The Year of Living Dangerously** (Peter Weir), **Missing** (Costa Gavras) ve **Blade Runner**'ın müziklerini yazdı. Sonuncusu için yazdığı bazen ürpertici, bazen duygusal parçalar filmin görsel atmosferinin duyumsal oluşumunda büyük bir rol oynadı.

Legend (1985), Scott'ın bir sonraki filmi, gene zayıf eleştiriler aldı. Henüz ünlü olmamış bir Tom Cruise dışında, filmin en dikkate değer yönü, her zamanki gibi, Scott'ın perfeksiyonizmi ve İngiliz ekibinin

başarılı efektleri. Filmin tamamı Londra'da, Pinewood Studios'daki tek bir sette çekildi ve Amerika'da 1986 da Tangerine Dream grubunun score'uyla gösterildi. Buna karşılık Avrupa'da Jerry Goldsmith'in müziğiyle ve 20 dakika daha uzun olan farklı bir kurguyla gösterime çıktı.

Someone To Watch Over Me (1987), Ridley Scott'ın filmografisine özel efekt gerektirmeyen ender filmlerinden biri olarak geçmiştir. Tom Berenger ve Mimi Rogers'ın oynadığı, müziği Vangelis'e ait olan bu gerilim filmi, Lorraine Bracco'nun sağlam oyununa rağmen gişe başarısını yakalayamadı. Eleştirmenlerin filmi gömdüğünü belirtmeye gerek yok tabii.

Ridley Scott'ın **Alien**'dan sonraki ilk hiti olan **Black Rain** (1989), emniyet güçlerinin kirli işleri üzerine kurulmuş bir diğer gerilim filmi. "Super 35" olarak çekilen ve Michael Douglas, Andy Garcia, Kate Capshaw'un oynadıkları bu New York - Osaka macerası, her ne kadar klişelere dayalı bir senaryoya sahipse de, Scott'ın Tokyo manzaraları gerçekten izlemeye değer. Roger Ebert'ın yazdığı gibi: "...Yönetmen, **Blade Runner**'da yarattığı fütüristik LA'den etkilenmiş olmalı. Aradaki fark şu ki, ilk filmde karakterler şehrin içinde yaşıyorken, bu filmde sanki şehrin ağırlığı altında eziliyorlar..." Bu filmin başarısı, kuşkusuz ki eleştirmenlerin Scott'ı sevmelerini sağlamadı ama, bir sonraki filmini finanse etmesine olanak sağladı.

Thelma & Louise (1991), Scott'ın hem gişe başarısı sağlamış ve hem de eleştirmenlerin övgüsünü elde edebilmiş belki de tek filmi. Susan Sarandon ve Geena Davis'in olağanüstü performanslarıyla yönetmenin düzgün ve sade anlatımı filme çok şey kattı. Scott'ın özel efektlerden uzak kalmayı beceren lirik anlatımı, sağlam bir senaryo ve iyi oyuncularla birleşince ortaya başarılı bir yol filmi çıkmış oldu. Orjinal Senaryo dalında Oscar aldı.

Ridley Scott'ın sekizinci filmi, **1492: Conquest of Paradise** (1992), aynı yıl içinde gösterime giren iki Kolomb filminin en iyisiyse de, pek de başarılı olduğu söylenemez. Scott, alışılmış ustalığıyla filmin teknik bakımdan hoş bir seyirlik olmasını sağlıyor, fakat gerçekten aptalca olan senaryoyu düzeltebilmek için yapabileceği fazla bir şey de yok. Ayrıca Kristof Kolomb rolü için Gerard Depardieu'nun iyi bir seçim olduğu da tartışılır. Kraliçe rolündeyse Sigourney Weaver var.

Bütün filmleri dikkate alındığında Ridley Scott'ın en büyük başarısı, en iyi filmi değilse bile, **Blade Runner**'dır. Bu filmde yarattığı "dünya", sadece beyaz perdenin sınırları dahilinde kalmadı. O sınırları aştı, geçen 15 yıl zarfında bir hayal olmaktan çıktı, bir gerçek oldu. Geleceğin karamsar bir ifadesi olmaktan çok, günümüzün bir yaşam tarzı oldu.

Aslında filmin ilginç yönlerinden biri, seyirciye "gerçek" bir olay anlatıyor izlenimini vermiyor olması. Tam tersine Scott, (bilinçli veya bilinçsiz olarak) filmin çekildiği dekorların gerçekte "dekor" olduklarını seyirciden saklamıyor. Seyirci, her an için olayın hangi sette ve dekorda geçtiğini biliyor. Bu

yüzden de filmle arasına bir mesafe koyuyor, kendini olayların akışına kaptırmıyor. Aksine, dekorların kendisini büyülemesine izin veriyor (benzer bir durum **Batman** ve **Batman Returns**'de yaşanır). Buna rağmen, film bittiğinde seyirci, çoğu benzerleri gibi aklından silip atamıyor **Blade Runner**'ı, izlediklerini unutamıyor.

Film, temel olarak dört ana mekanda geçiyor: Deckard'ın dairesi, replica'ların saklandıkları terkedilmiş bina, replicaların yaratıcısı Tyrell'ın dairesi ve bunları birbirine bağlayan sokaklar. Romandan farklı olarak film, Deckard'ı karısından soğumuş bir polis olarak değil de, karısından boşanmış ve işinden istifa etmiş bir polis olarak tanımlıyor. Bu da romandaki yardımcı karakterlerin "temizlenmesini" sağlıyor ve olaylar doğrudan Deckard'a yükleniyor.

Bu, Deckard rolünü üstlenen Ford tarafından da biliniyor ve Ford, film boyunca değişip duran setlere ve özel efektlere karşı umursamaz bir tavır takınıyor.

Sanki o da setlerin bir parçasıymışçasına donuk, pastel bir performans sunuyor seyircilere. İlginçtir ki bu durum, onun diğer karakterlerden daha "normal" gözükmesini sağlıyor.

Rachel rolünü üstlenen Sean Young, o dönemde henüz tanınmamış bir modeldi. Yüzündeki makyaj onu, kocaman porselen bir bebeğe benzetiyor. Young fiziki olarak bu role uygun olmasına rağmen, oldukça rahatsız bir performans sergiliyor. Nerede olduğundan ve ne yaptığından emin olamayan bir hali var film boyunca. Ancak Rachel bir insan olmadığına göre, davranışları da biraz zorlama olmak zorunda, öyle değil mi?

Rutger Hauer ise, her zamanki gibi kötü adam rolünde harikalar yaratıyor. Ne var ki, illüstratör Howard Chaykin'in de dediği gibi: "Kötü adamlar gerçekten kötü değildirler. Aslında onlar, yenilgiye uğramış iyi adamlardır." Android olsalar bile!..

Scott'ın filmini çektiği dönemde "gelecek" olarak algılanan birçok ayrıntı, artık "bugün" olarak algılanıyor. Ve belki de filmin tüm dünyada sadık bir izleyici kitlesine sahip olmasının sebebi budur. Veya belki de gösterime çıktığı dönemde onu yerden yere vuranlar, şimdi hata yaptıklarına kanaat getirip kendilerince özür diliyorlardır. Kim bilir? (Film 1982'de gösterime çıktığında gişe başarısı elde edememesine rağmen, videonun yaygınlaşmasından sonra aylarca en çok kiralanan video-kasetler arasına girmiş, 1992'deki ikinci vizyonunda kapalı gişe oynamış, 1993'deki director's cut versiyonuysa birinci vizyon filmlerle yarışmıştır.)

Kaynak:

Do Androids Dream of Electric Sheep? 1968, Philip K. Dick, 1985 Ars Longa-Atina baskısı.

Blade Runner (A Movie), 1979, William S. Burroughs, Ars Longa-Atina baskısı

Blade Runner, 1982, Ridley Scott

"Blade Runner", Mayıs 1983, ODVİ VideoClub dergisi

5001 Nights At the Movies, 1991, Pauline Kael

Blade Runner-Director's Cut, 1993, Ridley Scott

Encyclopedia of film, 1994, Baseline II, Inc.

Movie and Video Guide, 1994, Leonard Maltin

Video Companion, 1994, Roger Ebert

Future Noir: The Making of Blade Runner, 1996, Paul M. Sammon, Harper Prism - ABD baskısı.

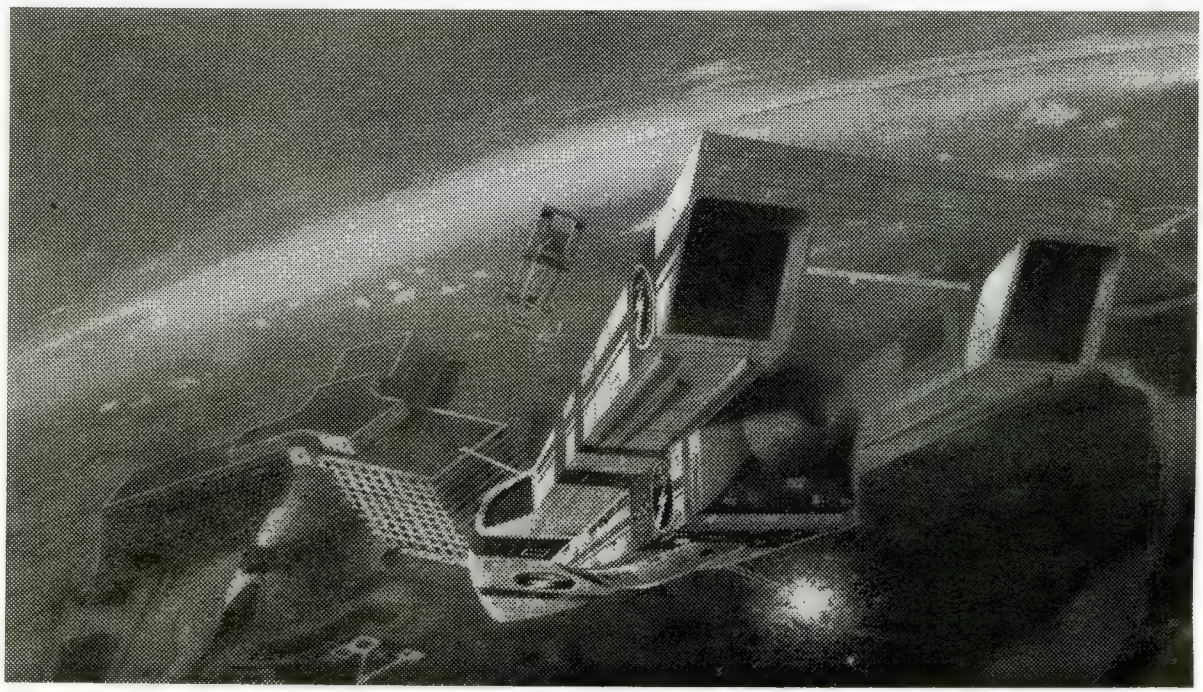

İKİNCİ BÖLÜM

1

Mineria basit bir madenci gezegeniydi. Yeraltında yerleşmiş bir avuç maden işleyicisi dışında üzerinde yaşayan tek bir mikroorganizma bile yoktu. Yüzeyde hayat sadece oksijen destekli özel tulumlarla mümkündü.

Gezegenin başlıca iki ayrı zengin damar üzerine kurulmuş istasyonları, şimdi her zamankinden daha boştu. Ortada tek bir böcek bile yoktu, ama koridorlar ve duvarlar, Ripley'nin çok iyi tanıdığı o organik kaplama ve üzerindeki sümüksü sıvıyla parlıyordu.

Oniki kişilik bir curey grubuyla birlikteydi. Hepsi silahlıydı, ama üniformalı değildiler. Dawnian'ların üniforma giyme adeti yoktu. Curey'lerin kıyafetlerinin tek ortak noktası, her an harekete geçmelerine olanak tanıyacak kadar rahat ve esnek olmalarıydı. Ayrıca her birinin sağ bileğinde, haberleşme için kullandıkları mikrocipleri içeren, değişik renk, kalınlık ve şekillerde birer bileklik vardı.

Ripley diğer cureylerle birlikte kompleksi dolaşarak ayrıntıları incelemekteydi. Yaratıkların burada çoğalmaya geçip geçmediklerini anlamaya çalışıyordu. Yeni açılmış gibi görünen bir dehlizden şüphelenerek oraya yöneldi. Yolun sonuna vardığında, abdominal bağlantısını terkederek gitmiş kraliçenin ve çevresindeki yüzlerce açılmış yumurtanın kalıntılarını gördü.

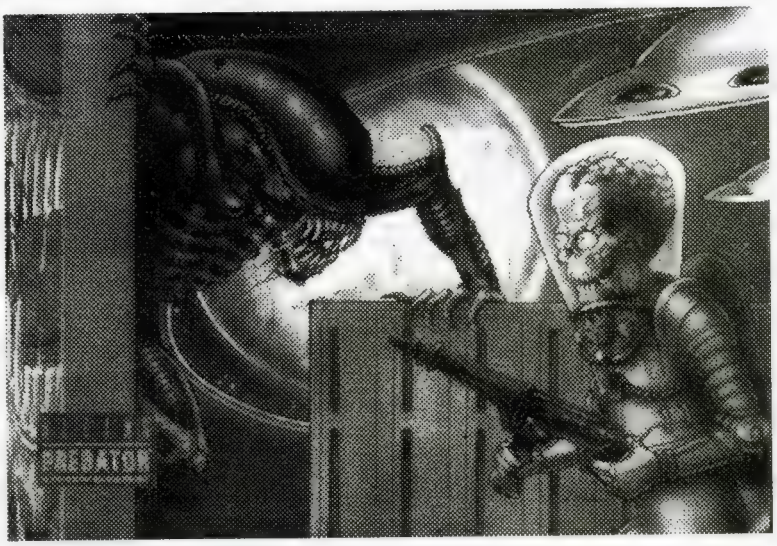

Ne başını sallamasına gerek vardı, ne de herhangi bir açıklamada bulunmasına. Yüzündeki ifade yanındakilere kötü haberi vermek için yeterliydi.

Bilekliğindeki mikrofonu ağzına yaklaştırarak diğer istasyondan kendisini dinleyen Hicks'le konuşmaya hazırlandı. Son derece gergindi. Ensesindeki tüylerin diken diken olduğunu hissediyordu. Yaratıklar sözkonusu olduğu zaman, her an her köşeden saldırı beklemek paranoidlikten çok gerçekçilikti.

"Kuluçka burada," dedi mikrofona. "Böcekler gitmiş."

Hicks'in yanıtını duydu. "Burada da kalıntıdan başka bir şey yok. Oraya geliyoruz."

Yirmi dakika sonra geçici üs olarak kulandıkları iniş limanındaydılar. "Madenci gemilerinin hepsi kayıp," dedi Yüzbaşı Meigs. Orta yaşlı, orta boylu, dalgalı kumral saçlı bir kadındı. Gereksiz yere sertleşmeyen, ancak gerektiğinde de elinden geleni esirgemeyenlerdendi. "Personel de öyle," diyerek devam etti. "Yumurtadan çıkmış olması gereken yüzlerce böcekten tek bir iz bile yok. Hepsi birlikte gemilere sığmış olamaz. Kayıtlara göre son bir aydır gezegene yabancı gemi inmemiş, ama bu koşullar altında kayıt dışı bir durumdan kuşkulanıyorum."

Yüzey keşfinden yeni dönmüş olan bir curey, "Haklı olabilirsin," dedi. "Kırkyedinci bölgede kronit motorlu bir geminin iniş ve kalkışından kalmış olabilecek izler vardı."

"Güzel," dedi Meigs. Kronik motorların menzilinin fazla geniş olmadığı bilinirdi. Uzayda uzun süre kalamaz, kısa aralıklarla gezegen üslerine uğramak zorunda kalırlardı. "Bölge haritasından uğrayabilecekleri yerleri belirleyip oralarda iz arayalım."

Ripley ve Hicks birbirlerine baktılar. Yaratıkların ulaştığı bir gezegende neler bulunabileceğini çok iyi biliyorlardı. Bundan yedi yıl önce, bebekleri Jake daha bir yaşındayken, benzer izleri bir tarım gezegeninde bulmuşlardı. İnsanlar, çocuklar, çiftlik hayvanları, köpekler.. midesine bir yaratığın sığabileceği büyüklükteki sıcakkanlı canlıların çoğu korkunç sona kurban gitmişti. Dawnianların olaya tepkisini hatırlıyordu

Ripley. Hızla harekete geçmişlerdi. Tüm gezegeni temizlemeleri yedi ay sürmüştü. Yakınlarını kaybetmenin acısını yaşayan gezegen sakinlerine, korkularını yenip tarlalarını yeniden sürmeye başlamaları için cesaret vermişler, kurdukları üsse uzun süre birkaç psikiyatrik danışman ve Güvenlik nöbetçisi bırakarak yardımcı olmaya çalışmışlardı.

Mineria o zamandan beri çıkan dördüncü vakaydı. Yaratıklar bulaşıcı hastalık gibiydiler; kökleri kurumak bilmiyordu, beklenmedik bölgelerde ortaya çıkıyorlardı. Önceden belirlenmesi çok zor olan doğal afetlerden pek farkları yoktu. Genelde karantinaların pek sıkı izlenmediği, kütle ve ağırlık dedektörleri, tarayıcılar ve diğer kontrollerin fazla dikkatli kullanılmadığı ticaret gemileriyle yayılıyorlardı. Galaksi genişti. Bazıları, yaratık öykülerini, ışıkyıllar ötesinden anlatılagelen birer korku masalı kadar ciddiye alıyor, ne olup bittiğini ancak başlarına gelip çok geç olduğunda anlama fırsatı buluyorlardı.

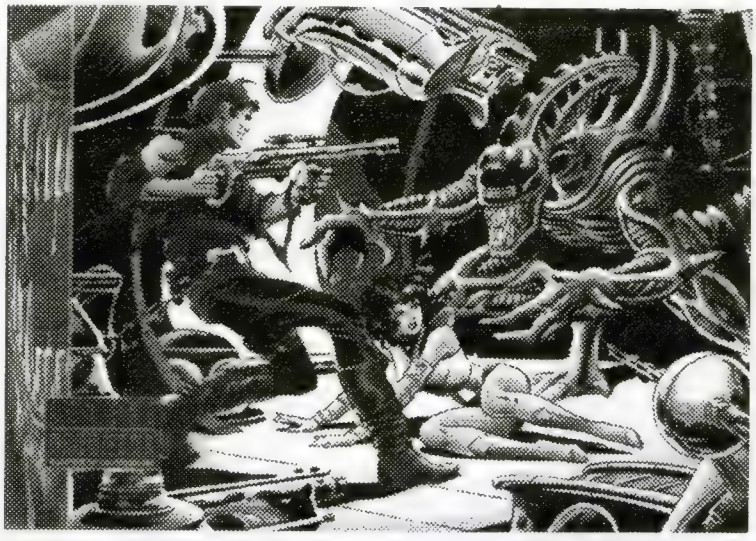

Dawnian Güvenlik gemisi Promise, bölge haritasında işaretledikleri üç gezegenden ilkine doğru yola çıktı. Hicks, Ripley'in bu tür yolculuklarda her boş zamanında yaptığı gibi, ön panelin karşısına geçip yıldızları seyrederek düşüncelere daldığını farketti. Aradığının insanlara tehlikeyi ciddiye aldıracak etkin bir çare olduğunu ise gayet iyi biliyordu.

2

Jake kötü adamı oynamaktan nefret ediyordu. Yine de her oyunda bunu yapmak zorunda kalıyordu.

"Darth Vader olmak için yeterince iri değilim," diyerek umutsuzca itiraz etti. "Neden Linder yapmıyor o rolü? Büyük ve güçlü görünüyor işte."

"Nefes almakta problemi olan sensin ama," dedi Linder hemen. Prenses Leia rolünü kaptırmaya hiç niyeti yoktu. Ayrıca bundan en fazla iki yıl önce Jake'ın kendisinden daha iri olduğunu da ekleyebilirdi. O büyümekten vaz geçtiyse bu Linder'in suçu değildi ya.. Ama konuşmak yerine Jake'in elini açtı, ve Işın kılıcı yerine geçen, parlak floresan ışıklı silikon oyuncağı ona zorla tutturdu. "Oyunda kalmak istiyor musun, istemiyor musun," diye sordu tehdit edercesine.

Jake yüzünü buruşturdu. Bildik hikaye. Ya söyleneni yap, ya da git. Pekala, bu defa öyle olsun. Belki bir daha sefere...

Sarışın, mavi gözlü bir oğlan olan Reckling, panelin arkasına saklanarak Luke Skywalker rolünü oynamaya hazırlandı. Onun ışın kılıcı da, yeşil ışık vermesinin dışında Jake'inkiyle aynıydı. Linder oyunun başlaması için işaret verdi.

Jake kılıcını kaldırdı ve konsantre olmaya çalıştı. Darth Vader'in repliğini ezberlemek zor değildi, özellikle filmi yaklaşık onbeş kere izlemiş biri için. Ama sözleri papağan gibi tekrarlamanın da zevkli bir yanı yoktu doğrusu. Jake sahneyi bir kere daha gözünün önüne getirdi, kendini Karanlık Lordun yerine koymayı denedi.

"Kendini karanlık tarafa bırak," dedi ağır ağır. Nerede saklandığını bilmiyormuş gibi yaptığı Reckling'le konuşuyordu. "Arkadaşlarını kurtarmanın tek yolu bu." Yavaş adımlar atıyor, her an saldırıya hazır bekliyor, bir yandan da rakibini arıyordu. "Evet," diye devam etti, "düşüncelerin seni ele veriyor. Onlar için güçlü hisler besliyorsun. Özellikle..." Dart Vader bu noktada Skywalker'dan telepatik olarak koparacağı yeni bir bilgi parçası için uğraşıyordu. "... kızkardeşin için! Demek bir ikiz kızkardeşin var. Duyguların onun varlığını da açığa vuruyor. Obi-Wan onu benden saklamakla akıllılık etmiş. Şimdi başarısızlığı iyice kesinleşti. Eğer sen karanlık tarafa dönmezsen.." Jake kendini Reckling'in beklenen saldırısına hazırlamaya çalıştı, zira bundan sonraki birkaç kelimenin Skywalker'ın sabrını taşırması gerekiyordu. "...belki kızkardeşin döner."

Vahşi çığlık beklendiği gibi panelin arkasından yükseldi. "Hayıır!" Reckling, bu kez kazanmaya kararlı bir halde Jake'a doğru koştu.

Şimdi oyuncuların gerçekten iyi koordine olması gerekiyordu, yoksa, her ne kadar zararsız olsalar da, silikon oyuncaklar bir kazaya yol açabilirdi. Jake

çocuğun nereye vuracağını kestirmeye çalıştı. Pembe kılıç yeşilin ilk darbesini karşıladı, sonra ikincisini durdurdu. Üçüncü, dördüncü derken Jake bu işin ne zaman biteceğini merak etmeye başlamıştı.

Arkasındaki birşeyin geri çekilmesini engelleyeceğini hissetti ve bir sonraki an artık çok geçti. Düştü ve

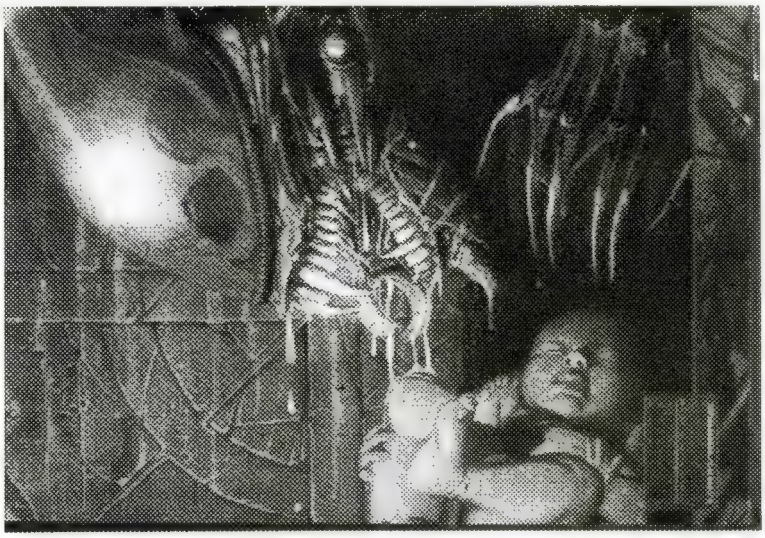

yeşil kılıç doğruca sağ el bileğine indi. Acı saplandı, pembe kılıç düştü, Reckling durakladı. Vader bir kere düştükten sonra Skywalker'dan başka darbe gelmeyecekti.

İmparator'un rolünü Niema oynuyordu. İmparator kostümü olan başlıklı pelerinin altında parlayan kocaman, siyah gözleri olan bir kızdı.

Gevrek gevrek gülme taklidi yaparak yaklaştı. "Güzeel." Skywalker'a bakarak, "Öldür onu," dedi. "Nefretin sana güç verdi. Şimdi kaderini tamamla ve yanımda babanın yerini al."

Hayır, yapmayacak, diye düşündü Jake yattığı yerden. Diğer eliyle zonklayan bileğini tutuyordu. Çocukların hiçbiri canının yandığını farketmemişti, hiçbirinin umurunda değildi. Dahası, bilseler de pek birşey değişmeyecekti. Daha önce bu konuda deneyimleri olmuştu. Ona bebek gibi ağlamaktan ve oyunu bozmaktan vaz geçmesini söyleyeceklerdi. Skywalker karanlık tarafa dönmemişti, diye düşündü. Ben de dönmemeliyim. Aslında Reckling'e bileğimi kırdığı o sopayı yutturmayı çok isterdim, ama bu ancak herşeyi daha da kötüleştirmeye yarar. İşte bunu geçmiş deneyimden değil, sadece öyle hissettiği için biliyordu.

"Asla," dedi Reckling kahramanca. "Karanlık tarafa asla dönmem." Işın kılıcını yana attı. "Başaramadınız, Majesteleri. Ben bir Jedi'im. Benden önce babamın olduğu gibi."

"Sen bilirsin, Jedi!" dedi Niema, imparatorun zehirlii bakışını başarıyla taklit ederek. "Madem dönmüyorsun, öyleyse yok edileceksin." Ellerini oğlana doğru kaldırdı ve çeşitli renkte zararsız ışık kıvılcımları saçan bileklikleri çalıştırdı. İlk kıvılcımlar kısa kaldığı için uzaklık düğmelerini çabucak baştan ayarladı. Işınlar artık Reckling'e ulaşıyor ve gözlerinden başka bir duyu organını uyarmıyordu, ama onlar İmparatorun işkence için kullandığı enerji akımının simgesiydi. Reckling kendini geri atarak Luke Skywalker'ın acı içinde kıvrandığı rolü oynamaya başladı. Bir yandan Darth Vader'a kendisine yardım etmesi için bağırıyordu.

Jake öylece oturmuş, bir parça antipatı duyarak Reckling'in abartılmış kıvranışını izliyordu. Birden Skywalker'ın rolünü almak zorunda kalmadığına memnun olmuştu. Rolün hayali bir acıyla kıvrılıp bükülmesini ve herkesin önünde yardım için bağırmasını gerektiren bu kısmı, kendisini gülünç hissetmesine neden olacaktı.

"Haydi, kımılda artık Jake," dedi Linder aniden. Burada Darth Vader'ın İmparatoru yakalayıp ana şafttan aşağı atması gerekiyordu, ama Jake'ın birini başının üzerinde Vader'ın yaptığı gibi kaldırıp taşıması sözkonusu değildi. Yapması gereken tek şey, Niema'yı şaft niyetine ayarladıkları rampadan aşağı doğru itmekti. Niema buradan kayacak ve İmparator ölmüş olacaktı.

Jake rolünü tamamlamak üzere ayağa kalktı. Sağlam eliyle Niema'yı rampaya doğru itmeye başladı, ama bu Linder için yeterli değildi. "Haydi beceriksiz, şu ellerini kullan. Yapman gereken İmparatoru öldürmek, onu nazikçe dansa davet etmek değil, tamam mı?"

"Yapamam," dedi Jake. Herkesin önünde sızlanmaktan nefret ediyordu, özellikle Linder da oradayken. Ona her zaman için hayranlık duyuyor, gücüne ve insanları istediği gibi yönetme yeteneğine imreniyordu. Bunu onun veya bir başkasının bilmesine asla izin vermemişti, ama kendisini Linder'a beğendirmek için harcadığı çabanın da farkındaydı. Aslında herkese ne kadar iyi ve güçlü bir arkadaş olabileceğini kanıtlamak isterdi, aynen Linder'ın olduğu gibi.

Lanet bileği hala sızlıyordu ama. "Üzgünüm," dedi. "Acıyor."

"Niyeymiş?" diye sordu Linder.

"Reckling çok sert vurdu."

"Vurmadı. Hepimiz gördük."

"Yine de acıyor işte."

"Sen sefil bir mızmızsın, hepsi o." Linder Jake'e yaklaşıp sağ eline uzandı. Jake yüzünü buruşturarak bekledi. Belki doğru söylediğini anlarlardı.

"Ne şişmiş, ne de kızarmış," dedi Linder aşağılayıcı bir sesle.

"Çok yeni," dedi Jake, "biraz sonra belli olur."

"Mızmız şey."

"Bak, neden bu defalık tek elle oynamıyorsun?"

"Pekala süt kuzusu, oyna bakalım."

Jake dilini tuttu - yine geçmiş deneyimler sonucu aldığı bir önlemdi bu ama kıza da bir "bana süt kuzusu deme" bakışı atmaktan kendini alamadı. Ne yazık ki Linder için bu kadarı da yeterliydi.

"Evet, sen tam bir süt kuzususun," diye tekrarladı. "Küçük sefil şeye dokunmayın, sonra canı yanıyor!"

Reckling de kendini birinin canını yakmış olmanın suçluluğundan kurtaracak bir şey arıyordu. Linder'a katıldı o da. Birlikte Jake'in üzerine doğru yürümeye, sırayla göğsünden iterek geriletmeye başladılar.

"Yalancısın sen."

"Süt kuzusu!"

"Hep oyunları bozuyorsun."

"Sefil yaratık."

Sonunda Jake bir duvara dayanıp kaldı, ama diğer ikisi durmak bilmiyordu. Gözlerini kapadı, derin bir nefes aldı ve yeniden açtığında gözlerinde beliren ifade çocukları bir an için irkiltti.

"Beni rahat bırakın," dedi dişlerinin arasından. Bu o bakış kadar korkutucu olmamıştı ama. O sırada hissedilen sonsuz tehdit kaybolmuştu.

Linder'ın cesareti yerine geldi. "Bebeciği rahat bırakın," diyerek alay etti. "Bir daha da gelme, tamam mı?"

Lanet olsun. Niye kendimi hep kovduruyorum, diye düşündü Jake. Benim suçum değildi ki. Beni istemiyorlar. Tabii kötü adamı oynayacak biri gerektiği zamanlar dışında.

Duvardan ve iki çocuktan uzaklaşmak için bir-iki adım attı. Eğer Reckling arkasından son bir kere itmeye karar vermiş olmasaydı, sessizce çekip gidecekti de. "Bir daha da g.."

Oğlanın sözünü bitirme şansı olmadı. Onun yerine bir çığlık kopardı, zira Jake'in açık eli uçup bir yarım daire çizerek sol kulağının üzerinde patlamıştı.

Linder korkmuştu. Niema da öyle ve üstelik Jake de fena halde ürkmüştü. Reckling kulağını her iki eliyle de kapatmış, yüksek sesle ağlamaktaydı şimdi. Niema ve Linder bir yetişkin bulmak için en yakın binaya koştu. Karşılaştıkları ilk eğitmen, ikisinin heyecanlı öyküsünden bir acil durum olabileceği sonucunu çıkardı, bir ilkyardım seti buldu ve peşlerine takıldı. Reckling ve Jake'i bıraktıkları yerde buldular. Oğlan hala ağlamaktaydı. Kız dizlerinin üzerine çökmüş, yüzünde oldukça umutsuz bir ifadeyle ağlayan çocuğun yanında otruyordu.

3

Mineria'lı madencilerin nereye kaybolduğu belli olmuştu. Böceklerden kurtulabilmek için yük gemilerine atlamış ve kaçmışlar, haritada işaretlenen gezegenlerden en yakın ikisine sığınarak yaratıkların çevrede olduğu haberini vermişlerdi. Her iki gezegen de alarma geçerek yörünge istasyonlarındaki güvenlik önlemlerini arttırmıştı, ancak haritada işaretlenen üçüncü gezegen Nercenis hiçbir çağrıya cevap vermiyordu.

Gezegene yaklaştıklarında ne olup bittiğini anladılar. Nercenis yanıyordu. Üzerinde insanların yerleşmiş olduğu tek kıtası şu anda gezegenin gece tarafındaydı ve alevler içindeydi.

En iç yörüngedeki ara istasyon uzaklığında kurabildikleri parazitli radyo haberleşmesine göre, Nercenian'lar birden ortada beliren böceklere karşı ateşle korunmaya çalışırlarken alevler kontrolden çıkmıştı. Bağlantı kurmayı başaranlar, yaklaşık beşyüz kişilik bir gruptu. Çevrelerini saran alev çemberi böcekleri uzak tutuyor, ancak gittikçe daralarak yeni bir tehlike oluşturuyordu. Sonunda bir vadiye çekilmiş, yangını kendilerine taşıyabilecek bitki ordusunu yetersiz aletlerle temizlemeye çalışmışlardı. Çemberin dışında kalan Nercenli-

an'ların durumu hakkında ise hiçbir bilgileri yoktu.

"Aşağı iniyoruz," dedi Meigs. "Darnes, iki kişiyle gemide kalıyorsun. Dillan, Mercury, Ripley, benimle geliyorsunuz. Biz vadidekileri güvenceye almaya çalışacağız. Onsekiz kanat kıtanın geri kalanını taramaya hemen başlasın. Irvın ve Hicks, kurtarma filikalarına. Tıbbi malzemeleri yetersiz; revire uğrayıp gerekenleri almayı unutmayın."

Kanatlar ve filikalar ayrılır ayrılmaz, Promise yangın bölgesine doğru alçaldı. Geri kalan dört kanat, alevlerin üzerine karbondioksit köpüğü sıkmak üzere gemiden ayrıldı. Alev çemberi yeterince genişletilirken bir yandan "tırtıl"lar indirilerek vadiyi çevreleyen bir hendek kazıldı. Bölgedeki bir nehrin yolu değiştirilerek hendek suyla dolduruldu. Ardından suyu yanıcı hale getirecek kimyasallar döküldü ve ateşlendi. Bu arada çocuklar ve ağır yaralılar Promise'e çıkarılıyor, kıtanın geri kalanını tarayan ekip buldukları tüm insan ve hayvanları vadide oluşturulan güvenli bölgeye taşıyordu. Kurtarma için gerekmedikçe ortalıkta cirit atan böceklerle zaman kaybetmiyor, olabildiği kadar çok insana ulaşmak için acele ediyorlardı.

Dawne'dan çağırdıkları yardımcı kuvvet birkaç saat sonra yetişti. Sıra gezegeni böceklerden temizlemeye gelmişti. Ağır yaralılar da gemiye çıkarılmış olduğundan, vadide durum oldukça sakindi. Nercenian'lar yaşadıkları şoku atlatmaya çalışıyor, çepeçevre hendeği ve içinde yakılan ateşi kontrol altında tutmak için nöbetleşe bekliyorlardı. Kıta tekrar akşam karanlığına girerken kamp ateşleri yakıldı. Yemekler hazırlanmaya, çadırlar ve portatif kulübeler kurulmaya başlandı.

"Nereye saklandıklarını, hangi gözden uzak köşeye yumurta bıraktıklarını bilmek imkansızdır," diyordu Ripley. Meigs ile birlikte hendek boyunca yürüyor, bir yandan ateşin ve nöbetçilerin durumunu kontrol ederlerken bir yandan da Nercenis'te alınması gereken ileri önlemleri konuşuyorlardı. Ripley'nin gözü, alev perdesinin ötesinde koşan ne olduğu belirsiz bir karaltıya takıldı. Ya yerli bir hayvan sürüsüydü, ya da içeri girmek için yol arayan bir grup yaratık. "Bundan önceki dört gezegende olanları hatırlıyorsundur," diye devam etti. "Aylar sonra bile ummadıkları bir yerden karşılarına dikilen tek tük böcekler çıkacaktır."

Ripley'nin gözünü diktiği yöne doğru baktı Meigs. "Gezegeni boşaltmayı mı öneriyorsun?"

"Hayır. Bu insanları eğitmeyi öneriyorum. Birkaç yıl boyunca yastıklarının altında silahla uyumaları gerekiyor. Yardımın yetişemeyeceği acil durumlarda çocukları ve kendileri için yapabilecekleri birşeyleri olmalı."

Meigs başını salladı. "Güzel fikir. Güvenlik yönetimine bunu hemen iletelim. Şu anda aklıma gelmeyen herhangi bir engel yoksa, büyük olasılıkla burada bırakacağımız üsse bir de eğitim birimi kurar ve bu fikri deneriz."

Dawnian'ların en sevdiğim yanı bu, diye düşündü Ripley. Böyle konularda aşılması gereken bürokratik engelleri, cebine atacağı paranın azalacağından korkan ensesi kalınları, çeşitli entrika çevirip herşeyi imkansız hale getiren politikacıları yok. Kendilerini güvende hissetmek için yöneldikleri çare kasalarını doldurmak değil, güvenliği gerçekçi bir ortam yaratmak ve evreni yaşanır hale getirmek.

Hendeğin vadi içindeki bir koruya fazlasıyla yaklaştığı bir noktada turlarını bitirdiler. Burada diğer nöbet noktalarında olduğu gibi tek bir Nercenian değil, biri curey olmak üzere dört kişi birden bekliyordu. Yanlarına alevlerin ağaçlara sıçraması gibi bir durumda hemen kullanılmak üzere dolu karbondioksit tüpleri konmuştu. Ripley buradakilere kahve için sıcak su getirdikten sonra, az ilerde kendisini bekleyen bir grup Nercenian'a katıldı. Hava tamamen kararmadan bir parça daha çalı çırpı toplamak üzere hep birlikte koruya girdiler.

Ripley gruptaki gençleri gözlemlemeye koyuldu. Henüz gerginliklerini tam atamadıkları belliydi; hiç hazır değilken ölümle burun buruna gelip de sağ kalmak insanı her zaman değiştirirdi. Yine de yaşadıkları şoku görünce kolay atlatacaklarını tahmin ediyordu. Aralarında konuşuyor, gülüyor, rastladıkları kuru dalları iple bağladıkları ve gittikçe

büyüyen demete ekliyorlardı. İçlerinden sarışın, mavi gözlü bir genç kızı Newt'a benzetti. Benzerlik orada bitiyordu ama. Newt yaratıkların vahşetiyle çok küçükken tanışmış, kısa bir zaman dilimi içinde ölümle birden çok defa saklambaç oynamıştı. Onun gözlerine yerleşen ifadede asla geçit vermeyecek çok şey vardı artık.

Kurumuş bir nehir yatağını izleyerek uzun otlarla kaplı bir açıklığa geldiler. Açıklığın ilerisindeki kayalığın dibinde karanlık bir mağara ağzı vardı ve nehir yatağı burada son buluyordu. Ripley başını kaldırıp ağaçlar arasından batan güneşe baktı. Çalı çırpı demeti yeterince büyümüştü. Hava tamamen kararmadan önce geri dönmek fena fikir değil gibiydi. Yakın bir ağacın alt dallarından birine konmuş sedef renkli küçük bir kuş gördü. Gagası açıktı. Küçük, siyah, boncuk gibi gözleri vardı.

Ripley kendisini o anda harekete geçirenin ne olduğunu bilmiyordu. Daha sonra düşündüğünde sekiz yıl önce gördüğü kabusun ayrıntılarını hatırlayacaktı, ama şimdi buna zamanı yoktu. Kendisine verilmiş olan silahı çekti, havaya doğru ateşledi. Hareket bomba etkisi yapmış, tüm grubun korku dolu gözleri ona doğru dönmüştü. "Toparlanın, geri dönüyoruz," dedi sert bir sesle. Yakınındakilerden biri öfkeyle itiraz edecek oldu.

"Bu da ne demek oluyor? Sen ne yaptığını.."

İtirazcının yüzündeki öfke birden dondu, Ripley'nin arkasındaki bir noktaya bakarak korku dolu bir çığlık attı. Ripley onun bakışlarını izleyerek döndü ve duraksamadan ateş etti. Arkasındaki bir ağaçtan inmekte olan bir yaratığın karnı bir anda parçalandı. "Geri çekilin," dedi Ripley. "Sıçrayan asitten uzak durun."

Bilekliğini çalıştırarak acil yardım çağrısında bulundu. Eğer bu yatak yağışlı mevsimde canlanan bir yeraltı nehrine aitse ve diğer ağzı ateş çemberinin dışında bir yerlere açılıyorsa, dışarıda cirit atan yaratıkların bu yolu keşfedip içeri sızması zor olmazdı.

"Kaç kişiyiz? Dokuz. Güzel. Elinize birer dal alıp ucunu tutuşturun. Karşınıza insana benzemeyen birşey çıktığında hiç durmadan savurun ki, böcek size zarar vermeden elimdeki silahı ateşleyecek zamanım olsun." Tepesinde bir yaratığın hareket ederken çıkardığı, çok iyi tanıdığı sesleri duydu. Başını kaldırdı, hemen üzerindeki ağacın en alt dalından sarkan, şeffaf jele benzeyen salyalı dişlerle burun buruna geldi. Kendini yana, yere doğru atarak tetiğe bastı. Böcek çığlık atarak hemen yanına düştü. Paniğe kapılan gençlerden birinin histerik sesini duydu. "Anne..!" Oğlanın koşmaya başladığını gördü. "Uzaklaşma," diye

bağırdı arkasından, "Geri dön!"

Ortalık böcek dolu olduğuna göre yerlerinde beklemenin bir anlamı yoktu. Gözden kaybolan oğlan nehir yatağı boyunca koşuyordu; eğer geldiği yoldan ayrılmazsa yardıma gelen curey'ler onu yaratıklardan önce bulabilirdi. "Nehir yatağı boyunca yürüyeceğiz," dedi geri kalan sekiz kişiye. "Haydi, kımıldayın. Sakin olun. Çevrenizi dinleyin. Bunu yapabilirsiniz." Kendisi de eline yanan bir dal aldı. "Sırtınızı birbirinize dönüp yaklaşık bir çember oluşturun. En arkadan ben geleceğim."

Grup bir süre bu şekilde yürüdü. Hava iyiden iyiye kararmış, dalların ucundaki alevler sinir bozucu gölgeler oluşturmaya başlamıştı. Çevredeki ağaçların uzun dalları, görülmeden yaklaşmaya çalışabilecek yaratıklar için mükemmel bir kamuflaj sunuyordu.

En öndeki Nercenian bir çığlık attı. Ripley ne olduğuna bakmak için döndü, gruptan birini vurmamak için yana kaydı. Tetiğe basarken, bu kez yaklaşanın yeni bir yaratık değil, bir insan olduğunu son anda farketti. Parmağını tetikten çekmek için çok geçti. Bütün yapabildiği namlunun ucunu havaya kaldırmak oldu. Onlara doğru koşan kişi kendini yere attı, silahtan çıkan ışınla ilerideki bir ağacın tepesi uçtu.

Gelen Mercury'di. Onu ellerinde projektörler ve silahlarla diğer curey'ler izledi. "Çocuğu bulduk," dedi Mercury. "Az ileride düşüp başını çarpmış, kendin-

de değil. Koru dışında da hiç böcek görmedik. Belki de senin hallettiklerinden başka kalmamıştır."

"Nehrin kaynağı olan mağaraya geri dönüp dışa açılan kapıyı kapatmamız gerekiyor," dedi Ripley. "Onu karanlıkta bulmanız zor. Sizinle geliyorum."

4

Jake bilgisayar ekranına dakikalardır görmeden baktığını farketti. Soğumuş kakaosundan bir yudum aldı. Yine düşüncelere dalmışım, dedi kendi kendine. Bu hızla devam edersem bu konuyu asla bitiremem.

Kendini çaresiz hissederek yerinden kalktı, odada amaçsızca gezindi. Pencereden dışarıya bakarak Yeşil Departman arazisinin gayet iyi bildiği ayrıntılarını bir kere daha taradı. Ağaçlar, yeşillik, yer taşıtları, uçuşan ve koşuşan küçük hayvanlar, tek tük öğrenciler, eğitmenler, az ileride spor kompleksinin kubbe şeklindeki çatısı. Bu manzarayı severdi. Tüm Dawnian çocukları gibi o da şimdiye kadarki hayatını Yeşil Departmanda geçirmişti, ama dış galaksinin nasıl bir yer olduğundan habersiz de değildi. Burayı seviyordu. Mutsuzluğunun sorumlusunun bulunduğu yer olmadığını biliyordu.

Kafasını dakikalarca meşgul edip çalışmasını bölen düşünceyi tekrar yakalamaya çalıştı. Birgün önceki uçantop maçında olanlar mıydı? Evet, belki. Ortada belirli birşey yoktu aslında. Sadece oyun boyunca kimse ona pas vermemiş, adeta tüm takım onu yok saymıştı. Kazanmışlardı. Ama normal bir takım gibi onaltı kişi değil, onbeş kişiyle. Jake'ın varlığıyla yokluğu birdi; elli dakikalık maç süresi boyunca sahada hayalet gibi dolaşıp koşturmuştu sadece ve şimdi düşündüğünde kendini aptal yerine konmuş gibi hissediyordu.

Yatağına sırtüstü uzanıp tavana bakarak düşünmeye devam etti. Çok mu beceriksiz görünüyordu? İnsanları aldığı pası kullanabileceğine neden ikna edemiyordu ki? Tamam, sağlık problemleri olmuştu ve bunu tüm arkadaşları biliyordu. Hala ara sıra nefesi tıkanıyor, vücudunun ilgisiz yerlerinde nedenini anlamadığı ağrıları oluyordu. Ama hiç değilse eskisi kadar çok ilaç kullanmıyor, doktor kontrollerine eskisi kadar sık girmiyordu. Çabuk yorulmuyor, dalgınlaşıp çevresiyle ilgisini koparmıyordu.

Yine de takım arkadaşlarının kendisine güvenmesi için biraz daha zaman gerekecekti herhalde. Ya da olmazsa herşeyi boşverip tek başına yapabileceği işlere yönelebilirdi. Kimsenin pasına ihtiyacı olmazdı o zaman. Ne maçta, ne de başka bir konuda.

Yatakta yan döndü. İkinci seçenek ona çok daha çekici geliyordu. Herşeyin düzeleceğini umut etmekten yoruldum, diye düşündü. Bu geçici bir durum değil. Basit bir şanssızlık da değil. Kendimi bildim bileli yaşadım bunu. Eğitmen Willis bu düşüncesini duysa, on yaşın böyle kesin yargılara varmak için çok erken olduğunu söylerdi herhalde. Ama bunu yanısıra bir de merakla karışık kaygı hisseder, belli etmemeye çalışsa da bunu sesinin tonuyla, gözlerini dikip bakmasıyla, vücudunu hafifçe öne eğmesiyle olduğu gibi açık ederdi.

Aklına iki-üç yıl kadar önce, Reckling Hobbs'a olanlardan sonra Eğitmen Willis'le konuşmaları geldi birden. O zamanlar uçantop maçı yerine Yıldız Savaşları Klasiği oynuyorlardı, ama sorun aşağı yukarı aynıydı. Aralarında çıkan o kavgadan sonra, Hobbs sol kulağında işitme kaybına uğrama tehlikesiyle karşı karşıya kalarak tedavi altına alınmıştı.

"Sence Reckling ona yaptığını haketti mi?" diye sormuştu Willis o zaman. Jake başını yavaşça iki yana sallamıştı. "Hakettiğinden değil. Sadece yaptığını durdurmak istemiştim."

"Ne yapıyordu?"

"Beni itti. Beni kovmalarına dayanmak zaten zor.. bir de öyle itince.. daha da utandırıcıydı. Çok kızdım."

"Arkadaşların birbirlerini hiç itmezler mi?"

Çocuk omuz silkmişti. "Bazen."

"Peki onlar da itilince böyle kızıyorlar mı?"

"Pek değil. Birbirlerine bana yaptıkları gibi davranmıyorlar ama."

"Ne farkı var?"

"Bana istedikleri kadar kötü davranabileceklerini biliyorlar. Tek başıma olduğumu. Kimsenin benim tarafımı tutmayacağını."

Willis'le birlikte konu üzerinde tekrar tekrar konuşmaları sorunu çözmüyor, tersine bir parçasını oluşturuyordu. Başka çocukların kendiliğinden hallettiği, kolay ve doğal birşey için kendisinin için bu kadar uğraşmak zorunda kalması bile başlı başına cesaret kırıcıydı çünkü.

5

Tanrım, diye düşündü Ripley, benim burada ne işim var? Niye uçuş subayı olarak kalmakla yetinmedim ki?

Karşısındaki iri, sarışın kadın bağırarak üzerine saldırdı. Ripley kendisine az önce anlatılan savunma taktiğini uygulamaya çalıştı. Zamanlamaya dikkat et. Bir bacağını geri at, dengeni koru. Omuzlarından yakala. Dizinle vur. Dikkat et de kadıncağızın ağzı burnu dağılmasın. Gerektiğinde gerçek bir saldırgana daha sert vurmayı da unutma.

Dizlerinin üzerine çöken eğitmeni bırakarak bir adım geri çekildi. Kadın yakın dövüşte gerçek bir ustaydı ve şimdiye kadar eline hakim olmakta Ripley'den

daha dikkatsiz öğrencileri de olmuştu. Adı Sands'di. Çevik bir hareketle ayağa kalktı. "Gayet iyi. Pekala." Ripley'nin tam karşısına durdu. "Az önce sana gereksiz bir konu için meydan okudum. Canım bela istiyor. Burnunun dibine kadar geldim ve gövde gösterisi yapıyorum. Her an ters bir harekete kalkışabilirim." Birden sesini yükseltti, gözlerini Ripley'ninkilere dikerek ellerini kaldırdı. "Anlaşıldı mı," diye bağırdı. Ripley kalkan ellerin nereye yöneldiğine bakmadı bile. Sol kolunu kaldırıp Sands'ın sağ elini bloke etti. Sağ eliyle eğitmenin burnuna vurdu, onun sol elinin darbesinden sıyrılmak için başını geri çekti.

"Mükemmel," dedi Sands. "Unutma, saldırganın burnunu beynine gömerek öldürmek amacında değilsen asla aşağıdan yukarıya doğru vurmayacaksın."

Ders bittikten sonra birlikte duşlara yöneldiler. "Reflekslerin gayet iyi durumda," dedi eğitmen. Ripley kafasında cümlenin geri kalanını tamamladı: kırkına yaklaşan biri için...

"Beni hiç de ilgilendirmeyen bir konuyu merak ediyorum," diye devam etti Sands. "İstersen bana çenemi kapamamı söyleyebilirsin."

"Eğitime neden başladığımı mı soracaksın?" dedi Ripley.

'Hayır. Onu biliyorum sanırım."

Ripley kadına baktı. Dawnianlar kişisel seçim ve kararlara karşı son derece saygılıydılar. Bu gezegende geçirdiği on yıl boyunca kimsenin kimseye karşı aksi yönde bir tutum sergilediğini görmemişti. Aynı şekilde Sands'in de kendisine "bu yaşta curey eğitimi almak da nereden çıktı," diye sormak istediğini sanmıyordu.

"Sormak istediğim şey böceklerle ilgili."

Ah. Bitmeyen hikaye.

"Ben onlardan biriyle hiç silahsız burun buruna gelmedim."

Birden anladı Ripley. Yaratıklara kurşun sıkıldığında damarlarında dolaşan asit açığa çıkardı. Vursan da başın dertteydi, vurmasan da. Dawnianlar bu iş için özel silahlar geliştirmişti. Su veya alkalizan madde sıkan lazerlerden sonra, şimdi de sıvı azot arkasından alev püskürten çift fazlılar çıkmıştı. Yakalanan böcek önce donma noktasını öğreniyor, sonra alevle karşılaşıyordu.

Ancak Ripley onlarla ilk çarpıştığında bu tür lükslerden yoksundu. Elinde tek bir meşale veya paslı demir bir boru varken böceklerle göz göze geldiği olmuştu.

"O zamanlar cesur olmak kolaydı," dedi Ripley. "Zaten kaybedecek hiçbir şeyim kalmamıştı. Hatta en sonunda, içimdeki kraliçe doğmadan önce ölebilmek için her şeyi yapmıştım."

Sands başını salladı. Anlıyordu ve yerinde olsa benzer şekilde düşünebileceğini biliyordu. Ripley'nin tanıdığı kadarıyla o da LV-426'daki Vazques gibiydi. Her ikisi de arkanı dayayabileceğin sağlam tiplerdi. Gerektiğinde riske girmekten çekinmezlerdi. Tek farkları, Sands'in kendi sınırları konusunda Vazquez'den daha gerçekçi davranmasıydı. O ancak başka çaresi kalmadığında riske atılırdı. Sırf riskten korkmadığını gösterme gereksiniminden kurtulalı uzun zaman olmuştu.

"Asıl sormak istediğim," diyerek devam etti Sands, "öyle bir durumda ne düşünmek gerektiği. Yani.. hiç onlara dokunmak zorunda kaldın mı? Birini kuyruğundan yakalayıversen karşı duvara çarpma şansın var mı? Dış kabukları da asidik mi, insanın elini yakıyor mu.. falan işte. Bilirsin."

Ripley güldü. "Tanrım, evet.. yani hayır, hiçbirini kucaklamak zorunda kalmadım. Ama inan bana, göründükleri gibi değiller. İlk karşılaştığımda düşünebileceğim en korkunç şeyden daha beterdiler.. şimdi ise düşünebileceğim en korkunç şey bile bana pek korkunç gelmiyor."

"Nedir o?"

Ripley durakladı. "Bilmiyorum. Belki şekli bozulmuş birşeyler. Bir insan. Zarar görmüş, deforme olmuş, belki yanmış, kan içinde.. ama ayakta, öfkeli ve intikam almaya hazır."

"O korkunç değil, sadece iğrenç."

"Haklısın. Demek istediğim buydu."

"Belki de eski anlamda korkmak için kafanın belli bir durumda olması gerekiyor," dedi Sands. "Mantığın devre dışı kaldığı, beyninde devamlı alarmlar çaldırıp insanı dehşet içinde bıraktığı özel bir ruh hali."

Ripley dönüp ona baktı. "Bu konu üzerinde çok düşünmüş olmalısın."

Eğitmen başını salladı. "Korkmaktan uzun süre önce bıktım. Ne mal olduğunu bilmek de uzak tutmakta yardımcı oluyor, hepsi bu."

Ripley kendi geçmişini düşündü. Korkusunun kendisini teslim aldığını hiç hatırlamıyordu. Asla donakalmamış, durumun gerektirdiği neyse onu yapacak gücü hemen her zaman bulmuştu kendinde. Fury-161'deki revirdeyken yaratığın kan kokan nefesini yüzünde hissettiği anı anımsadı. O zaman bile korkmaktan çok iğrenmişti.

Pekala, dedi kendi kendine. İleride bir gün Sands'ın sözünü ettiği türden bir kıskaca girersem bu konuşma aklımda olsun.

DEVAMI VAR...

Uzay Yolu Dizisinde Kullanılan Bilimkurgu Öğeleri Günümüzde Ne Kadar Geçerli

MAKALE

Joseph Scheppach

Çeviren : Bülent Akkoç

Almanya'da yayınlanan "Peters Moosleitner's Magazine" adlı aylık bilim dergisinin Şubat 1997 sayısında yayınlanan yazı ATILGAN uzay gemisinin maceralarını severek izleyen bizler için kaçırılmaması gereken bilgilerle doluydu.

Bazı bilimsel gerçekler her ne kadar üzücü gelse de yarın nelerin keşfedilebileceğinin hayalini kuran bizler asla ümitsizliğe düşmemeliyiz diyor ve çeviriye geçiyorum.

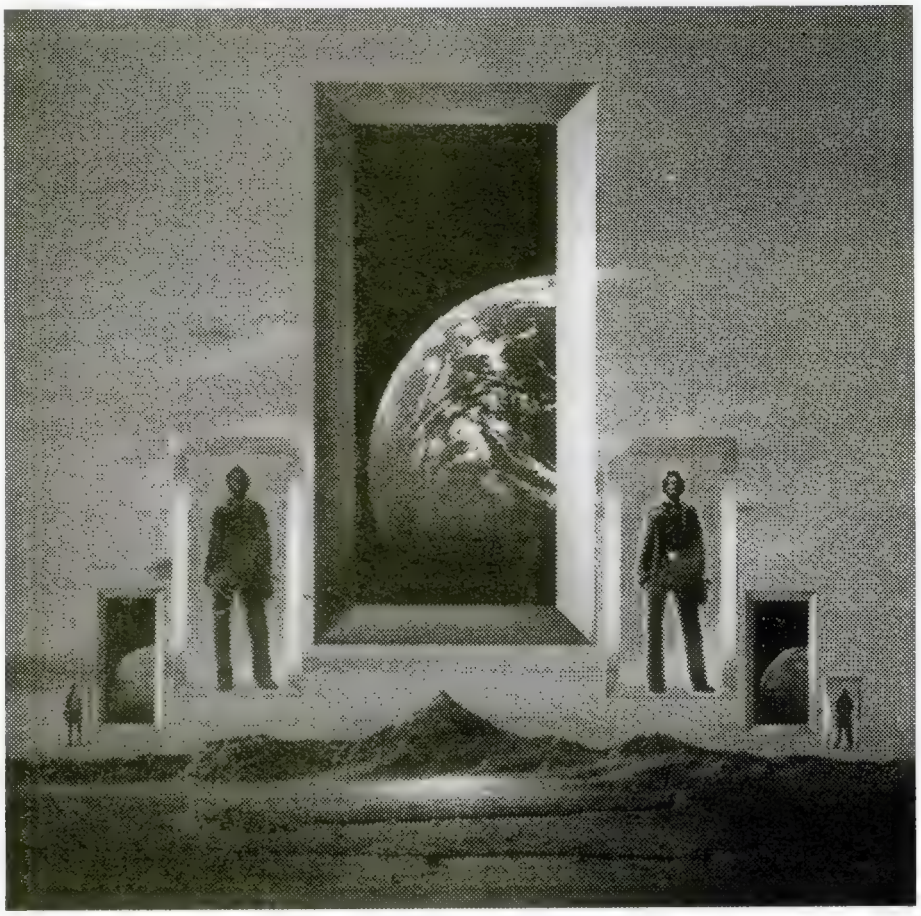

Milyonlarca "Uzay Yolu" seyircisi yıllardan beri "Enterprise" ve "Voyager" uzay gemilerinin mega teknolojilerini hayranlıkla izlemekteler. Bunların tamamı hayal mi? Ya da galaksilerarası yolculuk yapabilen uzay kruvazörleri evrende yolculuk yapabilmeye uygun mu? Ünlü ABD'li fizikçi fazer silahlarının ve Kurt Deliklerinin birgün gerçekleşip gerçekleşemeyeceğini araştırdı.

ATILGAN uzay gemisi sonsuz uzaklıklara yol alırken yıldız tarihi 1531.1 yazar. "Birleşmiş Gezegenler Federasyonu"na ait bu uzay gemisi 289 metre uzunluğunda ve 193.000 ton ağırlığında olup, evrenin bugüne dek hiç kimsenin ayak basmadığı bölgelerine gitmektedir. NCC-1701 tipi ile tanımlanan uzay gemisi bu yolculuğu egzotik motorlarla sürdürmektedir. İçinde 430 kişi (erkek ve kadın) yaşamakta, mavi ve hardal rengi giysiler giymektedirler. Kumanda Kaptan James Tiberius Kirk (Personel numarası SC-937-0716 CEC) ve onun birinci subayı Spock tarafından yerine getirilmektedir. Volkan gezegeninden gelen Mr. Spock'un en önemli özelliği sivri kulakları ve bakır esaslı yeşil kanıdır.

Dünya zamanı ile 8 Eylül 1966'da bu başarılı TV dizisi UZAY YOLU'nun ünlü uzay gemisi ATILGAN yol almaya başladı. Ve o günden beri de seyirciler çok beğendikleri için kitapları yaklaşık 30 milyon sınırına ulaştı. İki milyonun aşkın FAN "STAR TREK FAN CLUB"lerini kurdular. ATILGAN aynı zamanda Video, plak, CD, Tişört, Çay fincanı, Satranç oyunu şekline girdi. Ayrıca Fan Kluplürde uzay gemisi sinyalli telefonlar, uzay düşleri gördürecek yatak-çarşaf takımları ilginç çalar saatler satışa sunuldu.

Ayrıca ATILGAN uzay gemisinde çok sık kullanılan bir cümle bir deyim olarak birçok dile girdi;

- "Işınla beni, Scotty!"

Aslında bu komut TV serilerinde "Mr. Scotty, enerji!" diye geçmişti. Ama bu harika ulaşım aracın sihirli

kılan kelime ise şu oldu; Işınlamak. Bu sayede yolcuların atomları ışık hızı ile yol alarak evrenin istenen noktasına erişiyor. Işınlama aslında inanılmaz derecede pratik görünmesine rağmen bugüne dek çalışma prensibi belli değildi. Sonunda bir dünyalı, ABD'li fizikçi Lawrence M. Krauss bu ve bunun gibi birtakım bilimsel açıklıkları kapattı.

42 yaşındaki bu bilimadamı altı ay boyunca günde dört bölüm olmak üzere bu kült TV serisinin tüm kitaplarını okudu ve üzerlerinde çalıştı. Ve böylece Uzay Yolu efsanesindeki bilim ve bilimkurgu arasında mümkün olan ve olmayanlar ayrıldı. Şimdi ilk kez bu soruya ciddi bir yanıt aranıyor; "Işınlama cihazı birgün gerçekleşebilir mi?"

Işınlamanın prensibi basit olarak ışınlanacak kişinin tüm atomlarının adı geçen cihaz tarafından hafızaya alınması ve daha sonra bu atomların ışın şekline dönüştürülüp kişinin varmak istediği yere gönderilip örneğe ait olan bu parçacıkların yeniden birleştirilerek yolcunun yeniden elle tutulur bir hale getirilmesidir.

Aslında fizik yalnızca akla uygun ve ölçülebilir kurallara uygun olan kuramları açıklayabilir. Bir insan yalnızca parçacıklardan değil anılardan, düşlerden oluşan, ümit ve gereksinimleri olan bir varlıktır. Burada öngörülen ise insanı yalnızca taramaktır. (Bilgisayar diliyle scan etmek.) Böylece tüm atomların bulunduğu konum belirlenebilir.

Burada maalesef ilk problem çıkıyor ortaya. Biyologların hesaplamalarına göre insan vücudu 10 üzeri 28 atomdan oluşuyor. (Bir rakamın sağ tarafına 28 adet 0 koyunuz.) Bilgisayar uzmanları da her bir atom için bir kilobyte'lık yer gerektiğini belirtiyorlar. Böylece bir insanın tüm bilgilerini içeren bilgilerin tüm sayfaları dolu 10 üzeri 16 kitaba sığacağı hesaplanıyor!

Bu astronomik miktardaki verilerin bugünkü bilgisayar teknolojisi ile iletimi ise uzmanların hesaplamalarına göre yaklaşık 20.000 milyar yıl sürebilir demektedirler. Bu durumda bir ışınlama cihazı yapmak acaba mümkün olmayacak mı? Bilgisayarların geçmişine bir göz atarsak buna da bir yanıt bulabiliriz. Bilgisayar teknolojisi eğer şu geçen 50 yıldakine benzer bir şekilde büyürse. 2300 yıllarında istenen noktaya varabiliriz.

Sorun böylece çözülmüş olmuyor. Hala ortada büyük bir soru işareti var. Işınlama yalnızkca yazılım-Software- (Kişiye ait bilgiler) değildir. Ortada bir de donanım - hardware - (İnsan atomları) problemi vardır. Çünkü amaç bu atomları iletmektir. "Mr. Scotty, enerji!" cümlesiyle şef mühendis Scotty bir düğmeye basarak Kaptan Kirk'i atomlarına ayırıp ışınlara yüklüyor.

Bu 'madde çözme' işleminin gerçekleştirilebilmesi için de ne yazık ki tek bir kural vardır. Işınlama cihazının uzay gemisi kumandanını 100 milyar santigrat dereceye ısıtması. (Kuarklar diye adlandırılan atomaltı parçacıkların seviyesine inip maddeyi çözebilmek için). Bu da aşağı yukarı her biri bir megaton olan 100 tane hidrojen bombasının enerjisine eşittir. Kaptan Kirk böylece Güneşin içine göre bir milyon kez daha çok ısınır.

Ayrıca bir başka zorlukta ATILGAN'a geri dönerken yaşanacaktır. ATILGAN uzay gemisinin ışınlama ışınlarını alabilmesi için alıcı bir teleskop çanağına ihtiyaç vardır. Ama bu teleskop çanağı diğer tüm teleskoplardan çok daha hassas olmak zorundadır. Çünkü bir insanın tüm atomlarını toplayacaktır. Fizikçi Krauss böyle bir teleskobun çapının 50.000 km. olması gerektiğini hesaplamaktadır. Bu da Dünyanın çapının dört misli olması demektir.

Böyle bir cihazın yapılamaması için ortaya çıkan bir başka zorlukta ışınlama cihazı için gerekli olan ve atomların içinde hareket eden elektronların yerinin kesin olarak ölçülememesidir, Burada işin içine 1927 yılında Alman fizikçi Werner Heisenberg tarafından bulunan 'Belirsizlik Prensibi' girer. "Buna

göre belirli bir zamanda bir elektronun yalnız hızı ya da konumu belirlenebilir. İkisi birden asla!"

Uzmanların eleştirileri Uzay Yolu senaristlerinin işi ciddiye almalarına neden olmuştur. Bu nedenle ATILGAN "Hiedelberg Doğrultucusu" adını taşıyan bir cihazla teçhiz edilmiştir. Bu cihaz bu zor problemi çözebilmek için düşünülmüştür.

Uzay Yolu dizisinin teknik sorumlularından birine ABD'nin haber dergisi TIME tarafından yöneltilen bu kuşkulu makinanın nasıl çalışabileceği ile ilgili soruya yetkilinin yanıtı ise sadece şöyle olmuştur, "Teşekkür ederim, çok iyi."

Ama en azından Işınlama cihazının ana çalıştırma sistemi yeterince belirlidir. Çünkü bu çekirdek enerjisi ile çalışan bir motordur (Füzyon enerjisi). Uzay gemisinin içinde yeteri kadar kütlenin enerjiye dönüşmesi sağlanır.

Ortaya burada da bir problem çıkmaktadır. Fizikçi Krauss bu konuda da şöyle demektedir. "ATILGAN ışık hızının yarısı kadar ivmelenebilmek için kendi kütlesinin 81 mislini yakıt olarak tüketmek zorundadır." İşin içine burada ikinci yürütüm sistemi girmektedir, WARP gücü.

Bu motorun prensibi ise madde ve antimaddenin ışınlar halinde akış akışına dayanmaktadır. Antimadde normal maddenin ayna görüntüsüdür. Yalnız yükler terstir, Şöyleki negatif yüklü parçacıklar (tıpkı elektron gibi) antimadde dünyasında pozitif, pozitif yüklü parçacıklar (protonlar gibi) ise tam tersi negatiftir.

Madde ve antimadde karşılaşırsa ortaya devasa miktarda enerji çıkar. WARP - Sistem uzmanlarının hesaplamaları 1 gram antimaddenin 12.000 ton geleneksel yakıta eşdeğer bir itme sağlayacağını belirtmektedirler. Ayrıca doktoralı bir uzman "Gezegenlerarası Uzay Yolculuklarında Yürütüm Sistemleri" adlı tezinde 1 damla antimaddenin bir uzay gemisini Mars'a götürebileceğini hesaplamıştır. Kesin olarak söylemek gerekirse 0.147 gram antiprotonun (bir yağmur damlasının kütlesi) sağlayacağı enerji bu yolculuk için yeterlidir. Böyle bir cihazın gerçekleşebilmesi için ekranlardan daha birçok Uzay Yolu dizisinin geçmesi gerekmektedir. Çünkü aşağı yukarı bir yıl kadar önce CERN'de çalışan bilimadamları (Genf'teki Avrupa Parçacık Fiziği Laboratuvarı) ilk kez antiatomu oluşturmayı başardılar. Ama bugüne dek ne yazık ki bir kibrit çöpünü bile yakabilecek miktarda antimadde üretemediler.

Böylece şu çıkıyor. Mars'a ulaşabilmek içing erekli olan çok az miktardaki antimaddeyi üretebilmek için dünyadaki tüm laboratuvarlarda 150 milyon yıldan daha uzun biru süre çalışmak gerekir ki bu da WARP - Gücü ile çalışan bir uzay gemisi ile Mars'a yolculuk yapmak istiyorsak taa dinozorlar çağından beri 'madde-antimadde' biriktirmeye başlamış olmamız anlamına gelir.

Bu sebepten dolayı madde-antimadde yürütüm sistemi ATILGAN uzay gemisi için çok kullanışlı oluyor. Çünkü evrendeki kozmik ölçülerdeki uzaklıklara ışık hızına yakın bir hızla varabilmek ancak böyle mümkün olabilir.

Işık hızına yaklaşınca ortaya bir de şu acayip durum çıkar. Zaman ve mekan birbirine bağlı duruma gelir. Ne kadar hızlı hareket edilirse zaman o kadar yavaş geçer. Bu da insanoğluna kendi yaşam süresi içinde yıldızlararası dev uzaklıkları aşabilme imkanı sağlar. Dünya zamanı ile galaksinin merkezine ışık hızı ile yapılacak bir uçuş 25.000 yıl sürer. Ama ATILGAN'ın içinde bulunanlar için sadece 10 yıl geçer. Evrendeki uçsuz bucaksız yerler söz konusu olunca ışık hızı bile yeterli gelmemektedir.

Çünkü "Birleşmiş Gezegenler Federasyonu" aşağı yukarı 10.000 ışık yıllık bir alanı kapsamaktadır. Bu uzaklık ATILGAN için bir problem değildir. ATILGAN'ın el kitabında uzay gemisinin hızının 9.6

WARP olduğu belirtiliyor. (Işık hızından 1909 kez daha fazla)

Albert Einstein'in görecelik teorisi ise uzay gemisi ya da parçacık, herhangi bir şeyin ışık hızını aşamayacağını söylemektedir. "c" ışık hızı - saniyede 299 792 458 metre - ise yayınlandığı kaynağa bağlı olmaksızın daima aynı hızdadır.

Bu hız sınırlamasına rağmen uzman Krauss ATILGAN'ın ışık hızından süratli bir şekilde bir şekilde galaktik turlarının mümkün olduğunu söylüyor. Tabii bu arada son derece bilimsel olmaya da özen göstererek, "Olmaz olmaz deme, olmaz olmaz." demeyi ihmal etmeden.

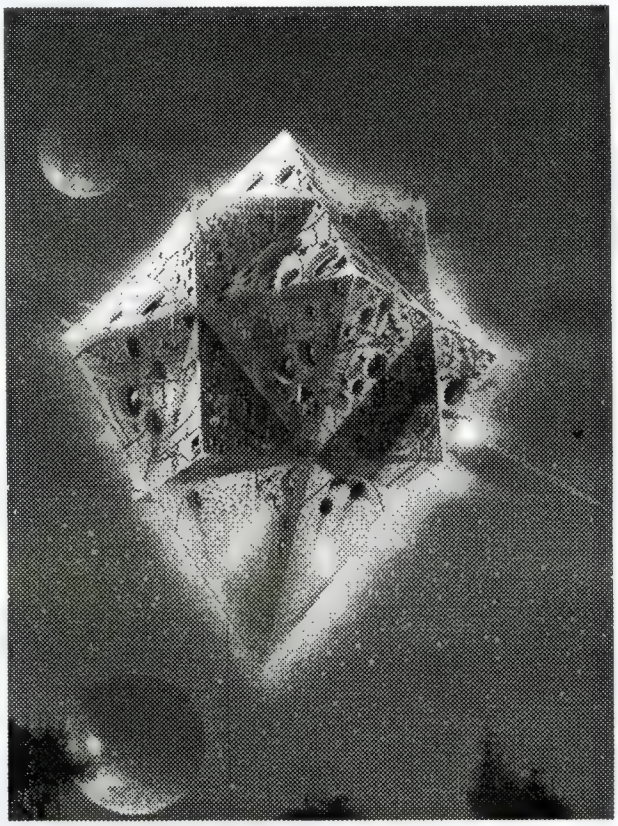

Buradaki püf noktası ise şudur; Süper hızlı motorlar kullanmayıp direk zaman - mekanın kendisinin kullanılması. Çünkü görecelik teorisi belirli iki nokta arasında hiçbir şeyin ışık hızını aşamayacağını söylemektedir. Ama zaman - mekan bükülmesi ile evrendeki bu korkunç mesafelere erişmek zor değildir. Işık hızına yakın bir hızda yol alan ATILGAN uzay gemisi zaman - mekanda açılan bir kapı aralığından geçerek evrenin istenen noktasında ortaya çıkıyor. Böylece bir dalgadan diğerine atlayan sörf tahtası gibi hareket ediyor.

Yalnız böyle bir mekanın ortaya çıkışı, ATILGAN'ın geçebileceği kadar genleşmesi ve kararlı kalması pratikte o kadar kolay değildir. Çünkü gerçekte böyle bir şeyi yaratabilmek için çok büyük bir çekim alanına gereksinim duyulur. ATILGAN kütlesindeki bir uzay gemisi için bu binlerce Güneş kütlesi demektir.

Ama yine de ünlü yazar ve fizikçi Stephen Hawking (Zamanın Kısa Tarihi adlı kitabın yazarı) "Gelecekte herhangi bir zamanda bu zaman - mekan bükülmesini oluşturabileceğiz" diye düşünmekte ve bu problem üzerinde çalıştığını söylemektedir. Evrende yolculuğu mümkün kılabilecek böyle yapılanmalar, kısaltıcı yollar tünel benzeri bir yapı düşünülerek egzotik bir ifade ile dillendiriliyor. "Kurt Delikleri".

Uzay Yolu dizisinin devamı olan "Deep Space Nine" adlı dizide de bir uzay istasyonunda geçen konular işleniyor. Stratejik bir yerde bulunan ve içinde çeşitli uygarlıktan yaratıkların yaşadıkları bu uzay istasyonu başka galaksilere bağlantı için 'Barjoran Kurt Deliği'ni kullanmaktadır.

ABD'de Milwaukee'de ki Wisconsin Üniversitesinde görevli Fizik Prof. John L. Friedmann'da "Bir Kurt Deliği zaman tünelinin bir başka türüdür" demektedir. "İki uzaya ya da aynı uzayda iki ayrı yeri birbirine bağlar." Ayrıca böyle bir kurt deliğiyle yapılacak olan zaman yolculuğunu da çift kapılı bir elbise dolabı örneğiyle açıklamaktadır. Bir kapısı önde diğeri ise arkada olan böyle bir dolabın ön yüzü dünyanın bir yüzü, diğer yüzü ise bir diğeridir demektedir. Kuramsal olarak böyle tüneller belki olabilir. Ama araştırmacılar bu konuda daha çok şey bilmek istemektedirler. Çünkü böyle bir kurt deliği genel görecelik kuramının formüllerine uygulandığında ortaya çok kısa bir süre kararlı (stabil) kaldığı çıkmaktadır. Böyle bir durumda galaksilerarası yolcular yolculuklarını tamamlayamadan tünel üzerlerine kapanacaktır. Ama yine de bugüne kadar hiçbir bilimadamı kesin olarak konuşamamaktadır.

Fizikçi Hawking ise şundan son derece emindir; "Bugün için bilimkurgu olan, yarın bilimsel gerçek olacaktır."

ATILGAN uzay gemisi fiziken belki bu uzay yolculuklarını asla yapamayacaktır. Ama en azından galaksileri aklımıza getirme görevini yapmıştır.

Monty Wilson'un Dünyaları

HİKAYE

Willliam F. Nolan

The Worlds of Monty Willson

Çeviren : Sadi Konuralp

Aynı dünya gibi gözüküyordu ama değildi.

Tarih doğruydu: Haziran 1990. Chicago da Chicago gibi gözüküyordu ancak ters giden birşeyler vardı.

Başka bir yere kaymış olduğum konusunda şüphelenmem Michigan'daki bir barda Bloody Mary içerken başladı.

Barmen, yeni kurulan ay üssünden bahsediyor ve insanoğlunun Mars'a gitmesine çok az kaldığını söylüyordu. Sıradan konuşmalar. Derken "Armstrong ile Aldrin'in ay yolunda ölmeleri yazık oldu. Bu işi onlar başarabilirlerdi" dedi.

İşte burası doğru değildi, çünkü Apollo 11 görevini başarmıştı. Hem de tam puanla. Üstelik aya gitmelerinde altı ay sonra Florida'da Armstrong ile görüşmüştüm. NASA için sözleşmeli olarak çalışmak suretiyle ben de uzay oyununun içindeydim. Ay modülünün ayaklarında kullanılmak üzere küçük civatalar hazırlıyordum.

Bundan ötürü barmenin söylediklerine şaşırmıştım. Ama onunla tartışmadım. Duygusal biri değilim. Uzay araştırmalarında en çok aranılan özellik duygusallıktan yoksun olmaktır.

Chicago'da bir kaç tane küçük park bulunur. Bunlardan bir tanesi olan Apollo Parkı, 1970'de bu üç kişiye adanmıştı. Bu yere bakmak için taksiye atladım.

Benim dünyamda insanoğlunun Ay'a İlk Yolculuğunu bildiren bir plaket üstünde Armstrong'un, Aldrin'in ve Collins'in bronzdan heykelleri vardır. Bu dünya da ise üç farklı kişinin heykelleri bulunuyordu.

Başka bir yere kaymıştım.

Zihnim her tür şeye karşı açıktır. Evrenimizde paralel dünyaların var olabileceği gerçeğini kabullenmiştim ama birinden öbürüne doğru geçme tecrübesinde hiç bulunmamıştım.

Emin olmak için başka şeyleri de inceledim.

Johnson'dan sonra Robert Kennedy'nin Başkan olduğunu öğrendim. Sirhan'ın mermisi ıskalamıştı. 1968'de California'da deprem sonucu Los Angeles ve San Fransisco'nun büyük bir kısmı yerle bir olmuştu. Vietnam olayı, 69 baharında Başkan Kennedy'nin genel çekilme emriyle kapanmıştı.

Artık neden ikna olduğumu anlamışsınızdır.

İşin asıl tedirgin edici tarafı bu dünyadaki kendim konusunda düşünmeye başladığımda ortaya çıktı. Hala River Forest'daki Shorehurst'de mi yaşıyordum? Hala evli miydim?

Her ikisine de cevap evetti. Posta kutusunun üzerinde Bay ve Bayan Montgomery K. Willson yazılıydı.

Ancak ne yapmalıydım? Gidip kendimi kendimle tanıştıramazdım ya.

Bu dünyada yaşamak için yeni bir ada ve yeni bir yüze sahip olmalıydım fakat bu da para demekti. Cüzdanımda sadece yirmi dolar vardı. Monty Willson adına çek düzenlemem gerekebilirdi. Riski göze almalıydım.

Sanırım, ay kazasını merak edip kütüphanede araştırma yapmasaydım herşey yerinde gidecekti. Bulduğum sonuç şuydu: Ay modülündeki ayaklardan biri ezilmiş, bu da kazanın meydana gelmesine sebep olmuştu. Civatalardan biri kopmuştu.

Benim hazırladığım civatalardan biri.

Hayır, Montgomery K. Willson suçlanmadı. Basına verdiği beyanda, civata kopmasının kayalarla çarpışma açısından ileri geldiğini iddia ediyordu. NASA beyanı desteklemişti.

Ama yalan söylediğini biliyordum. Benim civatalarımdan hiçbiri hiçbir koşulda kopmazdı. Bu da işini acemice yaptığını apaçık gösteriyordu.

Ben bir katildim. Neil Armstrong ve Buzz Aldrin'i öldürmüştüm.

Bu dünyada ne yapacağım ve kim olacağım sorununu bu şekilde çözmüş oluyordum; kendim olacaktım.

Ama elbette önce diğer kendimi ortadan kaldırmam gerekecekti.

Bu zor olmadı. İki gece kendimi evin dışında takip ettim. Üçüncü akşam, bıçakla karanlıkta işini hallettim ve cesedi gömdüm. Suçluluk duymuyordum. Hiç bir şekilde cezalandırılamayacak birini cezalandırdığımı biliyordum. Bu topluma karşı ödemem gerekli bir borçtu.

Olaylar normal seyrinde gitmeye başladı. Hiçbir sorun çıkmaksızın yeni dünyanın şekline kendimi alıştırdım. Karım hiçbir şeyden şüphelenmedi.

Bunları yazmaya uğraştığım bu sıralar tek sorun, son iki gecedir birinin beni takip ediyor olması.

Tabii onun kim olduğunu biliyorum.

Monty Willson.

Eminim beni öldürmeye kararlı.

Birleşme

ÇEVİRİ HİKAYE

Brian W. Aldiss

Confluence

Çeviren : Sezen Kaymak

Myrin gezegeninin sakinleri, Dünyalılara katlanmak zorundaydılar, bunun kaçınılmaz nedeni, onların belki de galakside şu ana kadar bulunmuş yegane zeki yaşam biçimi olmalarıydı. Onuncu Araştırma Filosu Myrin için havalanmıştı. Bu arada da daha önceki keşiflerden kalma bazı meyvelerde olgunlaşmaya başlamıştı.

Daha önceden oluşturulduğu gibi üstün Myrin kültürü yada eski söylenişiyle Anasuların kavşağı, dünya yılıyla onbir milyon yaşındaki bir bölgenin bir yerlerindeydi ve dilleri Kavşak, ise çok daha eskiden beri vardı. Yedinci Araştırma Filosunun etimoloji ekibi Deldrid Stance Akademisinin iki beyefendisinin ayakları dibinde oturma ayrıcalığına erişmişlerdi. Bunlar Kavşak'ı tavıra bağlı bir dil olarak tanımlıyorlardı. Kelimelerin anlamları, onu söyleyen kişinin takındığı tavır ile kökten değişiyor veya tümüyle zıt anlam kazanıyordu. Bu nedenle de hiç bir şekilde İngilizce - Kavşakça, Kavşakça - İngilizce olarak birebir, bir sözlük hazırlanması olasılığı yoktu.

Bununla birlikte, kuralsız durumları içeren Kavşak sözcükleri listesi, hemen hemen dokuzbin kelimeyi kapsıyordu ki çoğunluğunun bir karşılığı bulunmakla birlikte bir kısmıda öylece tanımlanmış ve bu tanımlardan bazıları da eğreti olmuştu. Bu tanımlar, Myrin kültürü ile bu ilk iletişim günleri için çok değerliydi, çünkü kendi dilimizin yetersizliğini keşfetmemizi sağlamakla kalmamış, aynı zamanda da yabancı bir kültürün sırları üzerine de bir parça ışık tutmuştu. Eğer Yedinci Araştırma Filosunun elemanı olan Dr. Rohan Harbottle'nin değerli yardımları olmasaydı bu küçük liste bile derlenemezdi.

AB WE TEL MIN: Birisine söylenenler için onaylama veya onaylamama duygusu; fakat söyleyenin varlığından bir an önce kurtulma isteği.

ARN TUTKHAN: Başkası yapmadan önce erkenden kalkmak isteği, bir makinayı adreslemek.

BAGI RACK: Bir çeşit saldırı şeklinde özür dilemek, bir sopa bir tabancayı temsil eder.

BAG RACK: Gereksiz ve usandırıcı özürler.

BAMAN: İnsan vicdanının geniş yelpazesi.

BI: Mitolojik kuzey horozu adına; Yirmi yıldan (Dünya) daha önce bitmeyen bir derin düşünce.

BI SAN: Yirmi yıldan daha uzun süren bir derin düşünce ve onun dinsel doğası.

BI SAN: Yirmi yıldan daha uzun süren bir derin düşünce ve onun küfür gibi yapısı.

BI TOSI: Yirmi yıldan daha uzun süren kozmolojik bir derin düşünce.

BI TVAS: Yirmi yıldan daha uzun süren jeolojik bir derin düşünce.

BIUI TOSI: Kozmolojik terimlerle yüz kırkiki yıldan daha uzun süren bir derin düşünce; bir mağaradaki havanın sesi, uzun esmer saçlar.

BIUT TASH: Har Dar Ka terimleri ile yirmi yıldan daha uzun süren bir derin düşünce.

CANO LEE MIN: Geri dönecek görüş-dışı hissedilen şeyler

CA PATA VATUZ: Ruhani büyükbabanın tadı

CHAM ON TH ZAM: Kimse takdir etmediğinde bile zarif olmak.

DAR AYRHOH: Çok yaşlı bir kadının elbiseleri; Myrin'in varsayımsal bir yer olduğuna ilişkin çok eski hipotezler.

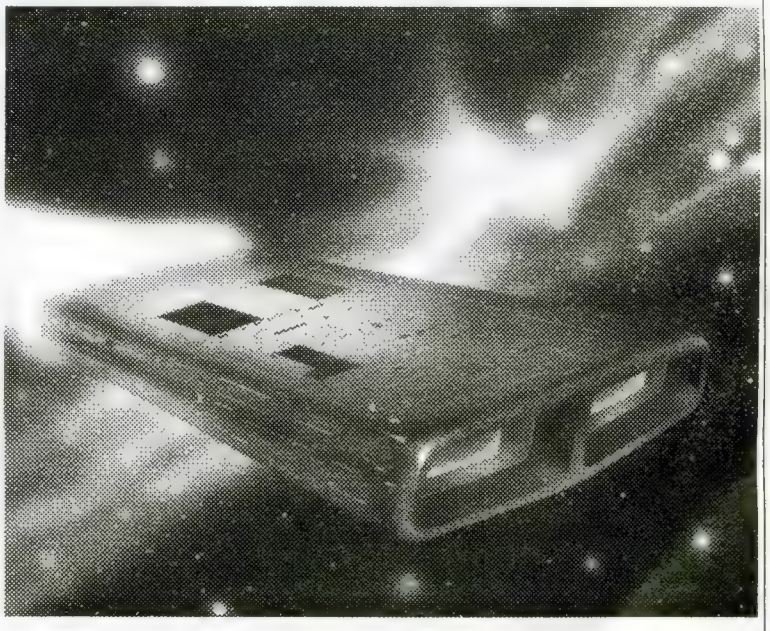

EN IO PLAY: Duyguların çözümünün uykuda tartışılması.

GEE KUTCH: Güneş duygu kavrayışı

GE NU: Çocuğunun ölü doğacağını bilen bir annenin üzüntüsü

GE NUP DIMU: Rahimde bulunan bir çocuğun, ölü doğacağını bildiğinde hissettiği üzüntü

GOR A: Sekiz yüz yıl yaşama yeteneği

HA ATUZ SHAK EAN: Ruhani büyükbabanın doğal ölümünün neden olduğu onursuzluk.

HAR DAR KA: Myrin'in toprağının tüm anlayış gücü her on yılda bir yer solucanlarına geçer.

HAR DI DI KAL: Küçük bir solucan, Myrin'in varsayımsal kardeş gezegeninin varsayımsal yaratıcısı.

HE YUP: Bilgisayarların konuştuğu ilk kelimelerin, söylediği; 'Eşik gerekli olmayacak'

HOLT CHA: Işığın yeniden yanması duygusu öne geçer ve uyanışı hızlandırır.

HOLT CHE: Uyanışın önde ve hızlı olmasına neden olan Duyguların bağımsız sıralanmasıdır.

HOZ STAP SAN: Bir yazarın arkadaş yazarlara olan tavrı.

JILY JIP TUP: Kekelemeyi keşfeden bir düşünce makinası; tepeden yukarı koşarken pantalonu giymeye çalışma hareketi.

JIL JIPY TUP: İçinde bir bozukluk olan bir makina, hoşgeldin anlamı taşımayan memnun bir kahkaha; yokuş aşağı koşarken pantolonu giymeye çalışma hareketi.

KARNAD EES: Bir gün yada bir yıl hiçbirşey yapmadan eğlenmek; perhiz yapmak.

KARNDAL CHESS: Bir günü yada bir yılı hiçbirşey yapmadan harcamak; perhiz yapmak.

KARNDOLI YON TOR: Mistik durum hareketsizlik ile var olur; ziyafetle; Metal'in şiirselliğini öğrenen bir kağıtla.

KARNDOL KI REE: Hiçbirşey yapmayarak bir yaşamı harcamak; bir çeşit perhiz.

KUNDULUM: Yatakta iki şirin kızkardeşle ve iyi olmak

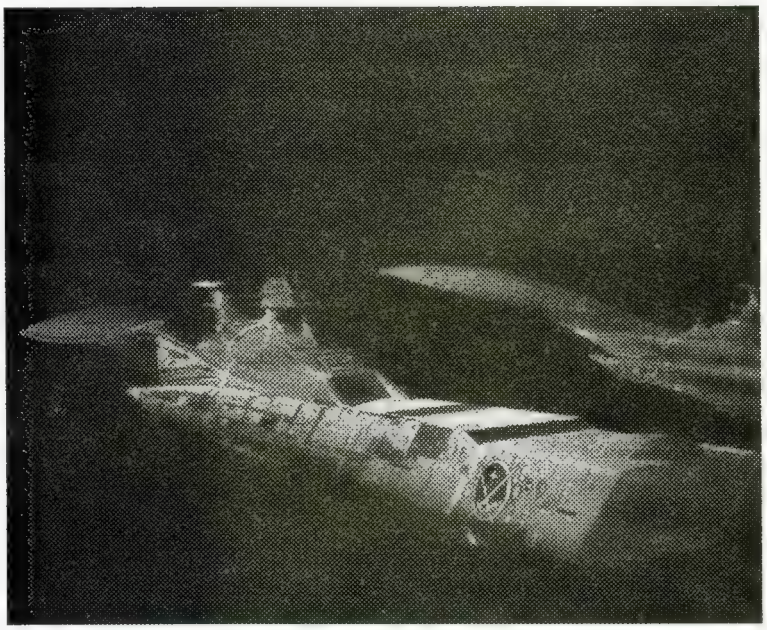

LAHAH SHIP: Birisinin sırası üzerinde saatlerce çalıştıktan sonra temiz havayı tatmak.

LA YUN UN: Tek bir kelimenin konuşulmadığı bir çaba; yanına ulaşılamayan bir kaya parçasının altı; diğer insanlara uygun olmayan birisinin hayatının bir parçası.

LEE KE MIN: Görüş dışındaki herhangi bir şey veya herhangi birisinin asla geri dönmeyeceği duygusu; hastalık için bir özür.

LIKE INK TH KUTI: Boşaltma işleminden sonra birisinin dikkat ettiği küçük bir motor.

MAL: İçerden izleniyormuş duygusu.

MAN NAIZ TH: Duvarlara gizlenmiş tellerdeki elektriğin farkında olmak.

MUR ON TIG WON: Uzun bir konuşmanın orta yerinde birisini dinlemenin kabul edilemez deneyimi ve söyleneni anlamadığı için bu durumla eğleniyor mu yada anlıyor mu; bir aslanın geçmiş bir öğleden sonradaki kükreme rüzgarı.

NAM ON A: Yatakta, kamp ateşlerinin anısı

NO LEE LE MUN: Özellikle göz önünde bulunmadığı zaman canlanan bir eşin aşkı.

NU CROW: Yabancılardan önce ölmek.

NU DI DIMU: Alçak bir yerde ölmek, daha çok düşük ateşten ölmek

NU HIN DER VLAK: Görünmeyen yıldızlar; ölümün biçimleri

NUN MUM: Birisinin ebeveyninden önce ölmek; birisinin düşmanı kazanıyor diye savaşmaya ara vermek

NUT LAP ME: Gülmekten ölmek

NUT LA POM: Gülerken ölmek

NUT VATO: Ayakta ölmeye yöneltmek; heykeller, çalılar

NUTVU BAG RACK: Ölmeye doğmak

NU VALK: Yalnız (yüksek) bir yerde mahsur kalarak ölmek

OBI DAKT: Bir engel, üç veya daha fazla makinanın bir arada konuşması

ORAN MUDA: Bir yönetim değişikliği; yaşlı bir köylünün söylediği anlam, 'Nehirdeki pislik hergün farklıdır'

PAN WOL LE MUDA: Yarının bugünü andıracağının kesin olması, bir dizi imalat makinası.

PAT O BANE BAN: Orgazmın ilk kalp atışından önceki on kalp atışı

PI KI SKAB WE: İnsanı üzen parazit ve değişik larva konumlarındaki Tig Gag, ve onun beyninde ilerlerken insan gibi konuşmasına neden olmak.

PI SHAK RACK CHANO: Pi Ki Skab We'nin kan dolaşımındaki varlığına atfen sonbaharın geçmekte olan rüyaları.

PIT HOR: Domuzların yanakları, veya domuzların yavrulaması; isim düşme eylemi.

PLAY: Yabancı bir odada uyanmak ve o anda hemen nerede olduğunu hatırlayamadan bilincin yerine gelmesi.

SHAK ALE MAN: Geceleyin işemek ile uykuya devam etmek arasında kalınan zor durum.

SHAK LO MUN GRAM: Uykuya devam etmenin diğer herşeyin önüne geçmesi ile oluşan zorluk.

SHEAN DORL: Abes nedenlerle birisinin hareketine göz atmak

SHE AN MIK: Ayna karşısında yasaklanmış hareketleri yapmak

SHEM: Önemsiz bir soğuğun yalnızca bir burun deliğini etkilemesi; bir politikacı ile el sıkışırken geçen düşünceler.

SHUK TACK: Görünürde iyi kalpli bir makinanın yerini alması ile bir insanın ömrünün kısalması

SOBI: Kozmolojik terimlerle yirmi yıldan kısa süren bir derin düşünce; beş kuruş.

SODI DORL: Bir makinanın diğer bir makinanın yolunu yapması, düşkünlük, kısmen soğuk kıtalarda.

SODI IN PIT: 'Bir yargıç gibi aklı başında'; 'Aptal Bit Yumurtası' gibi herhangi, kesin olmayan bir anlam taşıyan sıfat, 'Balık gibi yüzer', 'O yalnızca yarımcanlı', ve benzeri şeyler.

STAINI RACK NUSVIODON: Staini Rack Nuul'u denemek ve seçeneklerin çok daha korkutucu olduğunu veya değişimin çok zor olduğunu; veya yabancıların soran bakışlarını giyilen giysiye dikmesi nedeniyle demode bir şekilde giyinmeye devam etmek.

STAINI RACK NUUL: Birisinin çok gençken yaşamayı düşündüğü biçimde yaşayamadığını gözlemesi bazen çoğunlukla doğumgünlerinde ortaya çıkar; veya diğer bir yandan çok gençken kararlaştırdığı şekilde yaşıyor olması ancak bunun şu anda artık uygun ve sürdürülebilir olmadığını anlaması.

STAIN TOK I: Yalnızca rolünü yaşadığını ümitsizce farketmesi

STA SODON: İntihara bile sürükleyemeyen en kötü duygular

STA STLAP: Gülme krizine bile sürükleyemeyen en kötü duygular

SU SODA VALKUS: Ruhunun saf olmadığını birdenbire anlaması, bunu Rinvlak Dağında (Güney Kıtasındaki) iken fark etmesi

TI: Uygarlaştırılmış saldırganlık

TIG GAG: Güney Kıtasındaki, uyurken gülümseyen yaratığın sana benzemesi.

TIPY LAP KIN: Görülemeyen bir kahkahanın, bir kahkaha atan fark edilmesi; bir kriz sırasında birinin kendi kahkahası.

TOK AN: Birisinin ömrünün ilk-otuz yılında birdenbire ileri yaşların doğasını ve tehlikesini anlaması

TUAN BOLO: Bir grup insanın yalnızca evlilik törenlerinde görüşmesi, solgun yüzlü olduğunu hissetmenin memnuniyeti.

TU KI TOK: Gerçek bir mutluluğun bir oyunda kapalı kalması veya mutluluğun sakladığı anlar; ileri yaşlarda gençlik ateşine sahip olma deneyimi.

TUZ PAT MAIN: Birisinin ruhani babasını yeme kararlığını

U: Bir kertenkelenin bir kuşa dönüşmesi için gereken zaman, aşk

UBI: Bir kızın eteklerini, tam da sizin bunu yapmasını arzu ettiğinin anda kaldırması

UDI KAL: Birisinin sevdiği kadının giysileri

UDI UKAL: Birisinin sevdiği kadının vücudu.

UES WE TEL DA: Bir erkek ve bir kadın politikacı arasındaki aşk

UGI SLO GU: Bir parça kandırmaca gerektiren aşk.

UMI RIN TOSIT: Bir erkek hakkında ne hissettiğini bilmeyen bir kadının deneyimlerinin sansasyonu.

UMY RIN RU: Aşık bir kadının vücudunun gerçekleri ilk açıkladığı zaman, yeni boyutların onu hayali varoluşa götürmesi

UNIMGAG BU: Aşık birinin anlayışlı olması; bir makinanın rüyası

UNK TAK: Serbest-gün rehber kitabı; yağmur yağacağını hisseden tenin bir yılan tarafından sokulması

UPANG HOL: Aşk tarafından yönlendirilen birisinin, acı çeken hareketlerinin kendisi dışında herkese komik gelmesinin farkında olması.

UPANG PLA: Aşk tarafından yönlendirilen birisinin, acı çeken hareketlerinin kendisine de komik gelirken, bazı arkadaşları tarafından kahramanca bulunması; oyuncu kadrosu üç veya daha az kişiden oluşan bir temsil.

U RI RHI: Birlikte içen iki aşık

USANO NUTO: Bir bilgisayar tarafından yazılan ve yalnızca aşk üzerine olan bir roman

USAN I NUT: Aşk için ölmek

USAN I ZUN BI: Aşk için yaşamak; genellikle şafak zamanı kopan tropik bir fırtınanın deniz üzerinden belirmesi

UZ: İki çok şişman insanın yaşamlarının sonuna doğru evlenmesi,

UZ TO KARDIN: Çocukluk döneminde iki çok şişman insandan biri olarak yaşamının sonuna doğru evleneceğini anlamak.

WE FAAK: Görünürde geçerli bir nedenle bir park veya kolejin kapatılması; bir kişinin yaşamayı istediği bir şehir.

YA GAG: Çok fazla eğitim; yolculuk sırasında mide bulandıran bir hazım ilacı

YA GAG LEE: Kötü bir yemek için özür dileyen bir hostes; ayın tutulma anı.

YA GA TUZ: Kötü et; kirli el tırnakları

YAG ORN: Bir Başkan

YATUZ PATI: Birisinin ruhanî büyükbabasını yeme töreni

YATUZ SHAK SHAK NAPANG HOLI NUN: Birisinin ruhani büyükbabası ile kuşlar onun gençliğini yiyip bitirirken uzanmak.

YE FLIG TOT: Bir grup adamın kendilerini kutlarken, gülümsemesi.

YO FLU GAN: Pek önemli olmayan felsefi düşünceler; kutsal bir yerdeki duvar yazıları; çocukça ertelemeler.

YON TORN: Kağıttan bir kaplan; tek oyuncaklı iki çocuk.

YON U SAN: Bir oğlanın ilk kız arkadaşını öpmeden önceki tereddüt deneyimi.

YOR KIN BE: Bir ev; dolambaçlı bir söz; su geçirmez bir şapka; hafifçe mükemmel olmayan bir eşin gülümsemesi

YUP PA: Bir kitabın yazarın yazma amacı dışında, herkes tarafından anlaşılabilmesi; bir öğleden sonrası kızakla gezinti

YUPPA GA: Göz yorgunluğunun maskelediği bir mide ağrısı; yazarın onu yazma amacı dışında hiç bir şeyin anlaşılabilir olmadığı bir kitap.

YUTH MOD: Ziyaretçi ve yabancıların varsayılan iyi niyeti

ZO ZO CON: Başka bir alanda bulunan kadın.

by KEN STEACY

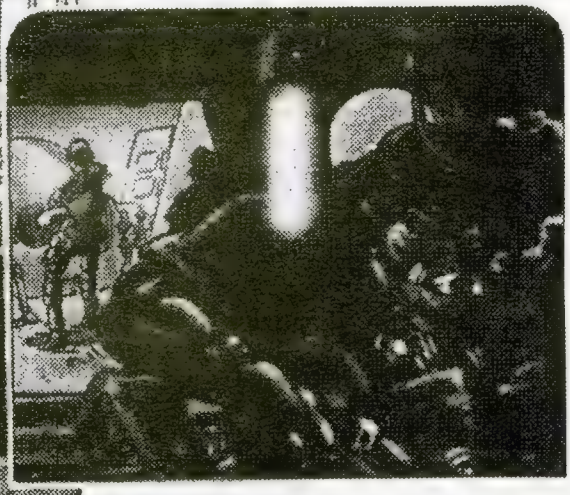

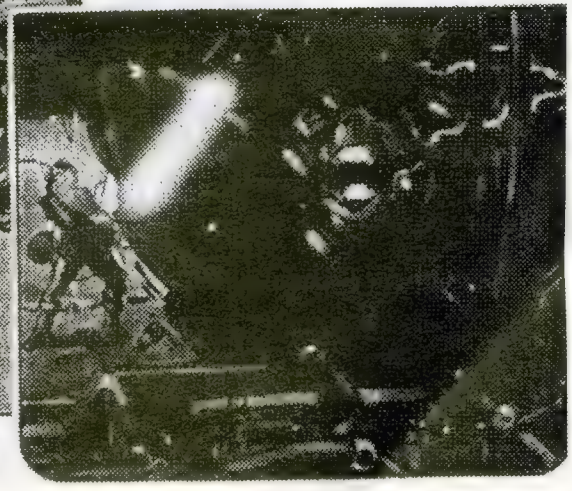

...MR. JASON-

© 1983 KEN STEACY

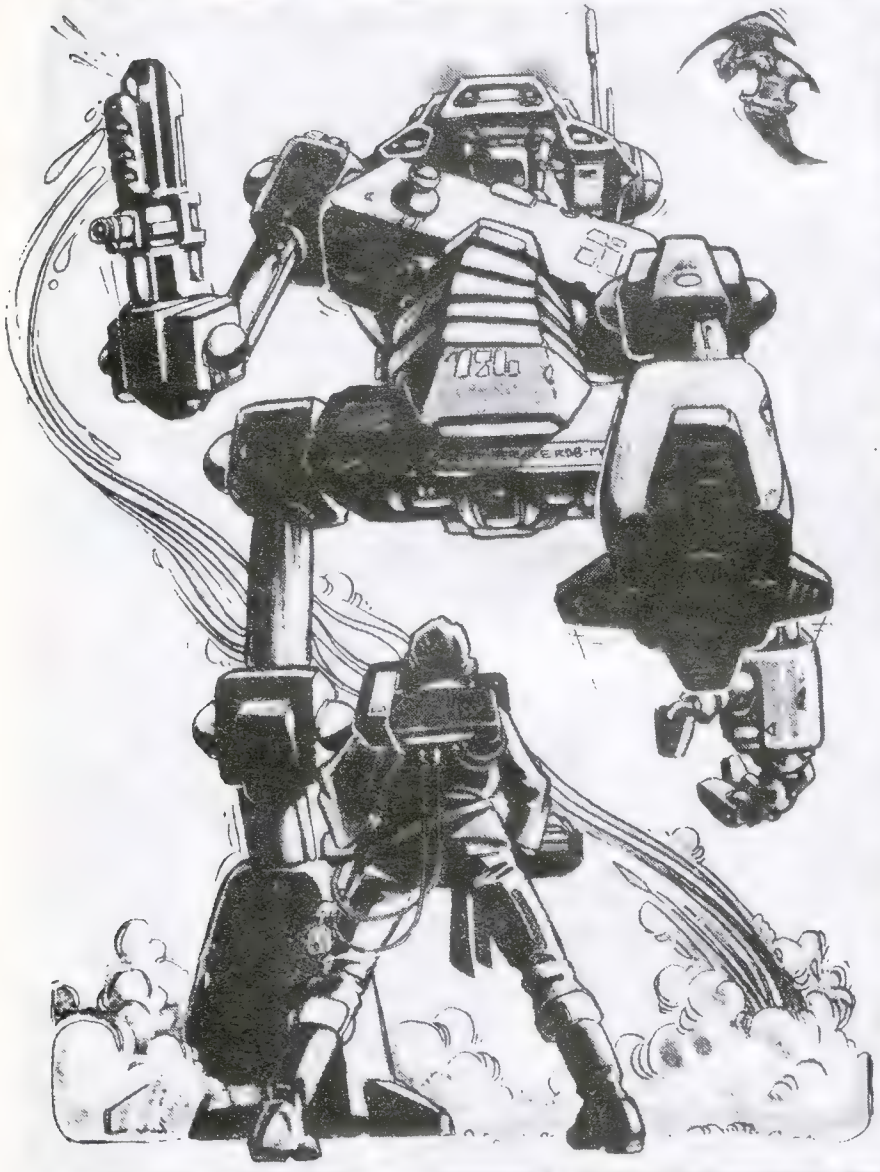

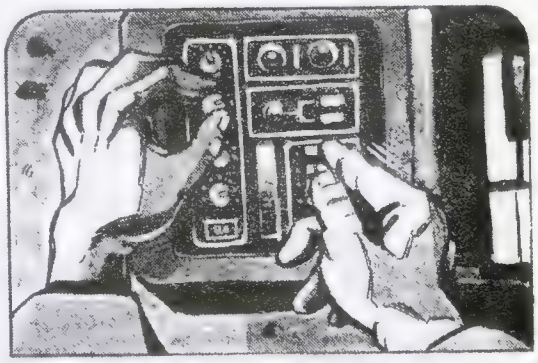

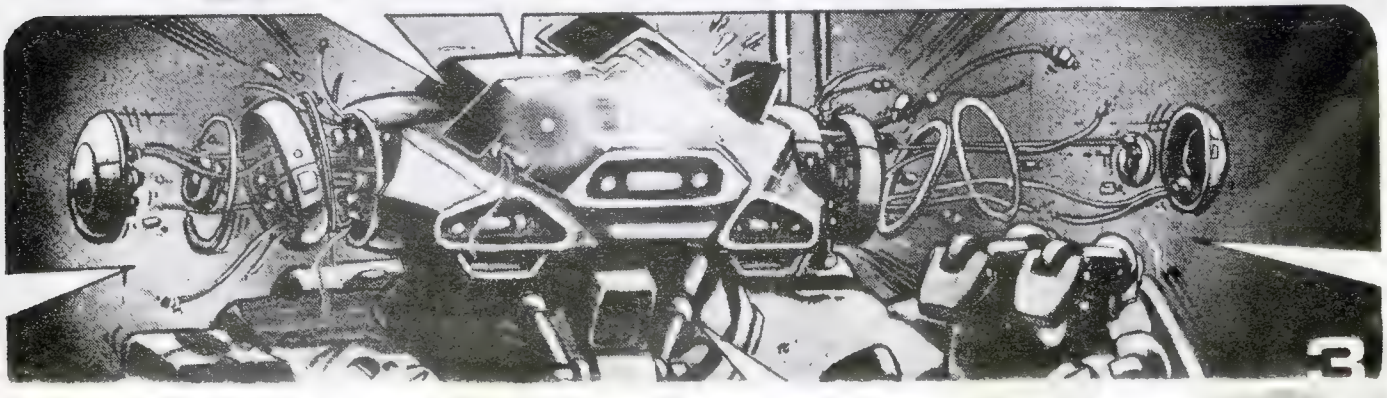

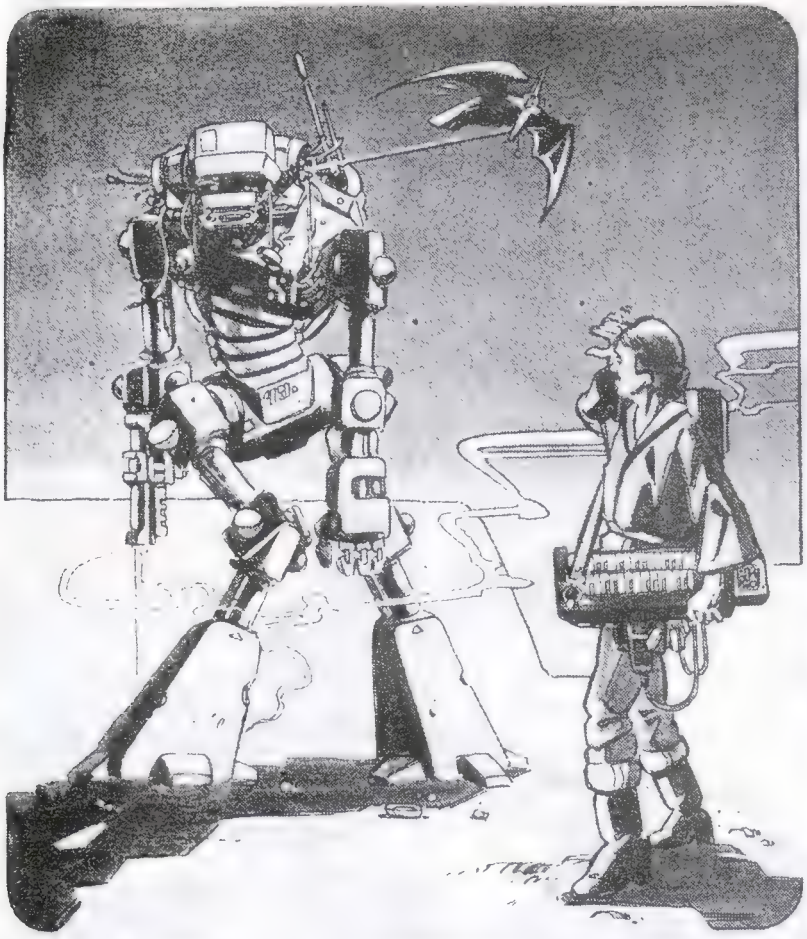

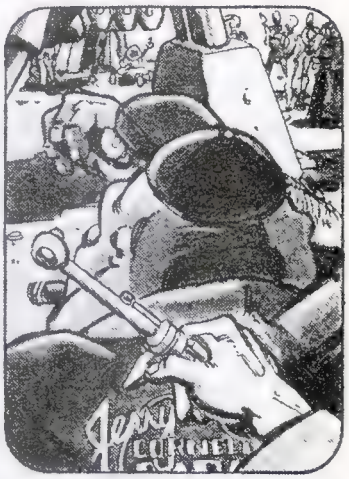

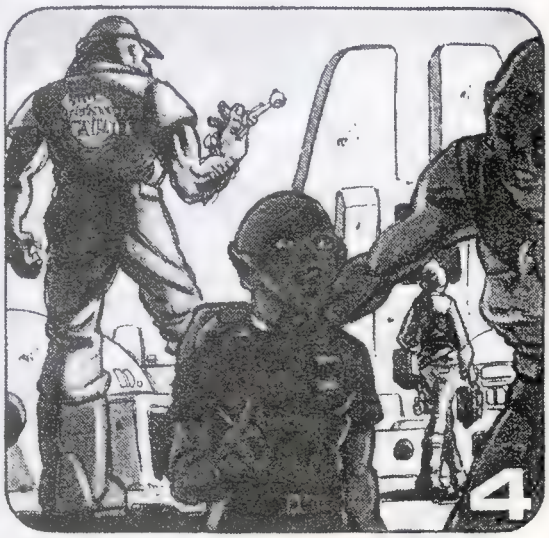

END

Okur Mektupları

Sayın Bülent Akkoç,

İzmir'den sevgi saygılar. Nasılsınız. Atılgan dergisinin 1997 ilk sayısı çok hoştu. Elinize sağlık. Umarım birgün düzenlediğiniz toplantılara katılıp sizlerle tanışabilirim.

Son aylar BK edebiyatı açısından oldukça kısır. Yayınevleri durgun. Altıkırkbeş yayınlarından çıkan Alfred Bester'in *"Kaplan Kaplan"* adlı kitabı ve bir de *"Dr. Gelecek"* Philip K. Dick'den, yayınlandı. Bu ay çıkan Atılgan hiç olmazsa açlığı birazcık dindirecek. Atılgan'ın Nisan sayısını henüz alamadım. Çünkü adresim değişti. Aboneliğimi devam ettirmek istiyorum. Bundan sonraki sayıları aşağıdaki adresime yollarsanız sizlerden uzak kalmamış olurum.

Sevgiler.

GURUR ASI

Sevgili Gurur,

Öykülerini ben ve arkadaşlar severek okuyoruz. İstemiş olduğun dergiyi yeni adresine gönderdim. Önümüzdeki aylarda da bilimkurgu kitap yayınları bazı kitabevleri tarafından sürecek.

Çalışmalarında başarılar dileğiyle.

Sayın Bülent Akkoç,

Uzun zamandır görüşmediğimizden dolayı beni unutmuş olmadığınız ümidiyle söze başlamak istiyorum. Her ne kadar görüşmüyor olsak da imkanlarım ölçüsünde yaptıklarınızı takip ediyorum ve Atılgan'ın da her sayısını alıyorum. Derginin her sayıda daha da düzeldiğini düşünüyorum.

Bu mektubu ATILGAN'ın 7. sayısında yeralan Mustafa Yelkenli'nin "Philip K. Dick ve Bilimkurgu" adlı yazısına istinaden yazıyorum.

Sayın Yelkenli yazısında "... konusunu olduğu gibi alan ancak kitaptaki çevre ve hayvan sevgisini tam olarak yansıtamayan, androidlerdeki insancıl güdüleri vurgulamak yerine onları acımasız birer katil gibi işleyen film, yazarın iletmek istediği mesajı ters yüz etmektedir.." ve ".. film sıradan av-avcı ikilemi üzerine oluşturulmaktan öteye gidememiş ne yazık ki..." cümlelerine yer veriyor.

Elbette ki herkesin kendi fikrini söylemeye hakkı vardır. Ancak, Sayın Yelkenli burada eksik bilgilere sahip olduğundan yanlış sonuçlara varıyor. Bundan dolayıdır ki, konuyla ilgili olarak ben de kendi fikrimi açıklamak isterim. Eğer ekte sunduğum yazıya bir sonraki sayınızda yer verirseniz memnun olurum.

Saygılarımla,
Kosta Ceran

Sevgili Kosta,

Benim bilimkurguseverleri unutmam mümkün değil. Her ne kadar tanışmasak bile uzaktan da olsa çalışmalarını izliyorum. Bu erişemediğim diğer BKseverler için de geçerli.

Gönderdiğin yazıyı bu sayımızda yayınlıyoruz. Yeni yazılarını da bekler, çalışmalarında başarılar dilerim.

Sayın Bülent Akkoç,

Ben İsmail Şahin, mektubunuzu aldım. Çok teşekkür ederim. Size daha önce bir mektup yazdığımı hatırlıyorum, fakat postaya verip vermediğimi hatırlamıyorum. Çünkü, yazdıktan sonra, postaya vermeyip yırtıp attığım çok mektup oldu. Bu yüzden emin değilim.

Bilimkurgu eskiden beri hoşuma gider. Özellikle BK deyince akla gelen uzaylı filmler olduğundan, siyah-beyaz TV yayınları sırasında özellikle *Uzay Yolu* ve *Uzay 1999*'u hiç kaçırmazdım. Daha sonra *Logan'ın Kaçışı* ve *25. Yüzyıl* dizileri izledim. *'Ziyaretçiler'i* ise güzel bir dizi olmasına rağmen arada bir izledim.

Sinemalardan yana ise hiç şansım yok sayılır. O kadar

istediğim halde nedense *"Kurtuluş Günü"*ne gidemedim. Şu sıralar ise Kadıköy'de Dr. Moro'nun Adası oynuyor. Acaba gidebilecek miyim?

Herneyse elinde BK romanları olarak Baskan BK dizisinin 24 kitabı var (bu arada 25. kitabı arıyorum) Metis'ten 9 kitap, Kavram'dan ise bir kitap var. Bunların dışında bildiğim kadarıyla Sarmal yayınların BK dizisi var. Ama hiçbirini takip edemiyorum. Çünkü işten çıkıp Beyoğlu'ndaki kitapçıları dolaşmak çok vaktimi alıyor. Diğer yandan maddi olarak iyi sayılsamda her zaman "evdeki hesap çarşıya uymuyor". Netice de çıkan kitaplardan geç haberim oluyor. Bilim Teknik dergisinde bazen BK romanlarını tanıtılıyor ancak o şekilde haberim oluyor.

Gelelim Atılgan dergisine, dergisinin bütün sayıları elinde mevcut. Atılgan güzel bir dergi sayılır. Bu arada bazı eleştirilerim olacak.

a) Derginin iki ayda bir çıkması çok uzun bir süre ayda bir çıkmalı. Dergiyi aldığım gün okuyup bitiriyorum. Ondan sonra 2 ay boyunca bekle dur.

b) BK roman tanıtımları neredeyse yok sayılır. Oysa şu anda en az 4 yayınevi BK romanı yayınlıyor. Ayda eder 4 kitap. Dergi 2 ayda bir çıktığından neredeyse 8 kitap piyasaya çıkmış olacak. Bu kadar kitabı takip etmek pek kolay değil. Kitapların tanıtımına tam sayıp ayırmasanız bile önceki aylarda çıkan kitapların listesini verebilirsiniz. Atılgan çıkalı tam bir sene oldu, bu süre içinde çıkan BK romanlarının isimlerini ve kimin çıkardığını yazabilirseniz, birçok kişi sanırım bundan memnun olacaktır.

c) Bana yazdığınız mektupta "2 yıldır her ayın ilk pazar günü İstanbul'da BK toplantıları yaptığınız" yazılıydı. Bu toplantıların yerleri ve saatleri eğer daha önceden planlı bir şekilde belirlendiyse, Atılgan'da yayınlanabilir. Bana göre, böylece birçok BKsever birbiriyle tanışmış olur ve benim gibi birçok kişi BK alanında sınırlı bir çevreden kurtulmuş olur.

d) Atılgan'da mektuplaşmak isteyenler için bir köşe açılması mümkün mü?

Aklıma gelenler şimdilik bu kadar. Tüm BKseverlere ve Atılgan personeline selamlarımı ışık hızıyla iletir. Atılgan'a uzun yolculuklar dilerim. (Birazdan kendimi yatağa ışınlayıp, derin bir uykuya dalacağım)

Saygılarımla,
İsmail ŞAHİN.

Sevgili İsmail,

Mektubunda da belirttiğin gibi çalışma yaşamının güçlükleri ve insanın kendine ayıracağı zaman konusu gerçekten hepimiz için de büyük bir problem. Bizlerde kısıtlı zamanlarımızı değerlendirmeye çalışacak bu dergiyi ancak iki ayda bir yayınlayabiliyoruz. Geçtiğimiz yıl boyunca yayınlanan bilimkurgu kitapları ile ilgili bir yazıyı bu sayımızda bulacaksınız.

Bilimkurgusever arkadaşlar her ayın ilk pazar günü Moda'da Zeynep Kamil Çay Bahçesinde (Bomonti'de değil) buluşuyoruz. (Çocuk parkının karşısındaki büyük çay bahçesi). Genellikle saat 14.00 den itibaren buluşuyoruz. Yaklaşık 20-25 kişi kadarız. Gerçekten de yeni yeni dostluklar kuruluyor. Dergi - kitap değiş tokuşu, alımı yapılabiliyor, BK dünyasında neler olduğundan söz ediliyor. İlgilenenlere tavsiye ederim.

Mektuplaşmak isteyenler için köşe açmamız mümkün. Bu sayfalardan mektuplaşmak isteyen BK severlere sesleniyorum. Yaşarsanız isteklerimizi ve adresinizi bir köşede duyuracağız.

Umarım sorularına verdiğim yanıtlar doyurucu olmuştur. Mutlu ve başarılı günler dileğiyle.

ATILGAN BİLİMKURGU DERGİSİNİN 4. VE 5. SAYILARINDA YAYINLANAN "BİLİMKURGU YAZARLARI TESTİ", "BİLİMKURGU TESTİ" CEVAPLARI AŞAĞIDADIR.

BİLİMKURGU YAZARLARI TESTİ

1-d 2-b 3-a 4-c 5-a
6-c 7-b 8-d 9-a 10-b
11-c 12-e 13-a 14-b 15-b

BİLİMKURGU FİLMİ TESTİ

1-b 2-a 3-c 4-d 5-c
6-d 7-a 8-b 9-a 10-b
11-b 12-c 13-a 14-b 15-c

ATILGAN

BİLİMKURGU DERGİSİ

Sayı
8

200.000 TL

DARKWOOD SAKİNLERİ

ÇİZGİROMAN DERGİSİ

İRTİBAT ve İSTEME ADRESİ:

HAKAN ALPİN - Ahmet Vefikpaşa Cad. No.56 34280 Çapa / İSTANBUL

Tel.: 0212. 585 00 39